

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

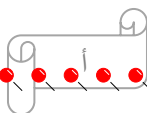

Ketabton.com

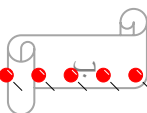
د قرآن کریم فضیلت او د حفظ کولو مهمې قاعدې

ترتیب او ټولونه : محمد بشیر مدني

کال : ۱۴۳۵ هـ

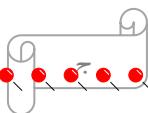

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

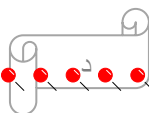

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

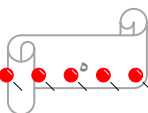

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

- 1.....سریزه
- لومړۍ فصل : د قرآن کریم فضیلت، د ویونکو فضیلت، او د عامو مسلمانانو د تلاوت اهمیت.
- 3.....
- دوهم فصل : د قرآن کریم د سورتونو فضایل :.....15
- دریم فصل : د قرآن کریم د حفظ کولو قواعد :.....35
- اوله قاعده: اخلاص دی :.....36
- دریمه قاعده : دهرې ورځې دپاره دیادولود اندازی معلومول دی(هره ورځ د حفظ کولو سلنه ټاکل) :.....38
- څلورمه قاعده : د ورځې معلومې اندازې څخه مه تیرېږه ترڅوې چې پوره یادکړې:.....39
- پنځمه قاعده : د خپل حفظ لپاره باید یو معین او مشخص قرآن کریم اختیارکړې40
- شپږمه قاعده : پوهه د حفظ لارده40
- اوومه قاعده : دیو سورت څخه ترهغه مه تیرېږه چې اول ئې په اخر پورې وصل نکړې40
- اتمه قاعده : همیشه ئې بل کس ته وراورول41
- نهمه قاعده : همیشه د قرآن کریم متابعت کول41
- لسمه قاعده : قرآن کریم په لفظ معنی او آیاتونو کې متشابه دی (ورته والي ته پاملرنه)45
- یوولسمه قاعده : د حفظ لپاره د ژوند قیمتي وخت غنیمت وگڼه46
- دولسمه قاعده : له حسد څخه ځان ساتل :.....46
- دیارلسمه قاعده : د ذهن حضور:.....47
- څوارلسمه قاعده: دوامداره تعقیب:.....47
- دمصادر و او مراجعو فهرست.....49

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

سریزه

الحمد لله وحده والصلاة والسلام على من لا نبى بعده !

وبعد : داچې د قرآن کریم د حفظ کولو لپاره دا اړین دي چې مخکې باید یو څه د قرآن کریم فضیلت ، د هغه د تلاوت کوونکو فضیلت ، د حافظانو د والدینو فضیلت ، د حافظانو د دنیا او آخرت سرلورې ، او همدارنګه د ځینو سورتو فضیلت او بیا د قرآن کریم دیادونې او حفظ کولو ځینې مهمې قاعدې مې ذکر کړې دي نوای مسلمانان وروره : پدې کې شک نشته چې ته د قرآن کریم دیا دوی او د هغه د ښودنې پرفضیلت او بهتری پوه یی ، رسول کریم صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي : عن عثمان رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال : «¹ خَيْرُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ». يعني : بهترین ستاسو څخه هغه څوک دی چې قرآن کریم زده کړي او بل ته یې وښايي .

نبی کریم صلی الله علیه وسلم موږ پدې خبروي چې بهترین د مسلمانانو او د الله جل جلاله په وړاندې د مرتبې او اوچتې درجې له رویه هغه څوک دی چې قرآن کریم د تلاوت ، حفظ ، ترتیل ، فقهې او تفسیر له مخې غوره او اوچت وی او بل چاته هم د قرآن کریم د علومو څخه څه ور وښايي .

په حدیث شریف کې د قرآن کریم شرف او عزت بیان شوی او دا بهترین او غوره کلام دی ځکه چې داد الله جل جلاله کلام دی او غوره زده کړیال یې هغه څوک دي چې بل ته یې وښايي نه داچې یواځې پخپل ځان اکتفاء وکړي او بس ، د قرآن کریم زده کول او بل ته یې ښودل د قرآن کریم تلاوت ، په معنایې ځان پوهول او احکام یې منل دي .

- کوم کس چې قوي حافظه لري باید ، د الله تعالی د کتاب په حفظ کولو سره له طلايي کلونو څخه ګټه پورته کړي ،

- په هغه حدیث کې چې امام مسلم د ابو مسعود الانصاري په حواله روایت کړی دی ویلي دي : "څوک چې د خیرخوا ته لارښوونه وکړي ، د هغه چا په خیر اجر به ولري چې دا کار کوي."

¹-رواه البخاری رقم الحديث ۵۰۲۷.

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

-که الله پاک تاسوته په حفظ کې بریالیتوب درکړي، نو په غیاب کې زما لپاره دعا کول مه هیروي!
ته به د الله تعالی څخه هغه څه ترلاسه کړې چې زما لپاره دعا کوې. د رسول الله صلی الله علیه
وسلم د حدیث په تایید کې - امام مسلم د عویمربن مالک رضی الله عنه څخه روایت کړی دی
چې رسول الله صلی الله علیه وسلم - وفرمایل: "څوک چې د خپل ورور لپاره د هغه په غیاب کې دعا
وکړي، هغه فرېسته چې ورته ټاکل شوې ده وبه وایي: آمین، او ستاسو لپاره به هم همداسې." له
الله جل جلاله څخه دعا وغواړي، ای الله ما، تاسو او ټولو مسلمانانو ته بېنه وکړي، او قرآن
کریم زموږ لپاره دلیل وگرځوي، نه زموږ پر ضد، او موږ ته د شپې او ورځې په اوږدو کې د هغه د
رضایت په توګه د تلاوت کولو توان راکړي، او قرآن کریم د قیامت په ورځ زموږ لپاره شفاعت
کوونکی اود جنتونو نعمتونو ته زموږ لارښود وگرځوي.

دغه څو خبرې ګرانو ویونکو ته د سړیزې په توګه وړاندې کوم الله جل جلاله د اول ما بیا ټولو
دوستانو ته د عمل کولو توفیق ورکړی .

ددوستانو د دعا په هیله

محمد بشیر مدنی

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

لومړۍ فصل: د قرآن کریم فضیلت، د ویونکو فضیلت، او د عامو مسلمانانو د تلاوت اهمیت.

-د قرآن کریم لوستل او تلاوت کول د نورو ټولو عبادتونو په څیر عبادت دی. دا د یادولو یوه بڼه ده او تلاوت کوونکي ته د هغه د تلاوت اجر ورکول کېږي. له همدې امله، رسول الله صلی الله علیه وسلم موږ ته یې د قرآن کریم د تلاوت کولو لارښوونه وکړه او د دې لوی اجر یې راته وښود.

-د قرآن کریم په مکرر ډول تلاوت په هغه مسلمان کې چې له لوستلويي خوند اخلي، په تلاوت کې یې خوند، رواني سکون او په زړه کې یې ډاډ رامنځته کوي. الله جل جلاله فرمایي: ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ﴾²

ژباړه: هغه کسان چې ایمان یې راوړی او زړونه یې د خدای په یاد سره ډاډمن کېږي. بې له شکه چې د خدای په یاد سره زړونه ډاډمن کېږي.

- په خوښۍ سره تکرارول یې، لوستونکي هڅوي چې د قرآن کریم څخه یې لوستل یې باید په پوهه او بصیرت سره وي. نو پدې سره به د فکر او غور کولو حرم ته ننوځي، او په قرآن کریم کې به د الله جل جلاله په آیتونو غور کول پیل کړي، او بیا به د پوهې، او بصیرت سره سم عمل وکړي.

الله تعالی د قرآن کریم په اړه په سورة بقره کې فرمایلي دي: الم *ذَلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ﴾³

ژباړه: "الف، لام، میم. دا هغه کتاب دی چې په کې هیڅ شک نشته، پدې کې د هغو کسانو لپاره لارښوونه ده چې له خدای څخه ویره لري."

- الله جل جلاله په سورة الاسراء کې فرمایلي دي: إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا﴾⁴

ژباړه: بیشکه، دا قرآن کریم هغه څه ته لارښوونه کوي چې تر ټولو سمه لار ده او هغو مومنانو ته چې نیک عملونه کوي، زیری ورکوي چې د دوی لپاره لوی اجر دی."

- سورة رعد آیت ۲۸.

³ - سورة بقره آیت (۱-۲).

⁴ - سورة الاسراء آیت ۹.

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

-الله تعالی موږ ته ښودلې ده چې قرآن کریم تر ټولو غوره کلام دی ،

پدې هکله (الله) جل جلاله فرمایلي دي: ﴿اللَّهُ نَزَّلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابًا مُتَشَابِهًا مَثَانٍ تَقْشَعِرُّ مِنْهُ جُلُودُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ ثُمَّ تَلِينُ جُلُودُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ إِلَى ذِكْرِ اللَّهِ ذَلِكَ هُدَى اللَّهِ يَهْدِي بِهِ مَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ﴾⁵

ژباړه: "الله تعالی غوره کلام نازل کړې دی: یو داسې کتاب دی چې سره ورته او په برخو کې تکرار شوی دی. د هغو کسانو پوستکي چې له خپل رب څخه ویره لري ددې په تلاوت سره لږ زیږي. بیا د دوی پوستکي او زړونه د الله تعالی په یاد نرمیږي. دا د الله تعالی لارښوونه ده هغه چا ته چې وغواړي لارښوونه وکړي .. او هغه څوک چې الله تعالی یې گمراه کړي د هغه لپاره هیڅ لارښود نشته."

-څرنگه چې قرآن د پیغمبر صلی الله علیه وسلم تلپاتې، تلپاتې او وروستی معجزه ده، نو دا د الله تعالی د عهد له مخې ساتل کېږي چې ساتنه پخپله الله جل جلاله کوي. الله تعالی فرمایي: قال تعالی: ﴿إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ﴾⁶ [الحجر: 9]، {

ژباړه: "بې له شکه، موږ قرآن نازل کړی او بېشکه هم موږ یې ساتونکي یو." او له هغه وخته چې دا په رسول صلی الله علیه وسلم نازل شوی، تر اوسه پورې یو حرف هم له هغه څخه ورک شوی نه دی او نه پکې اضافه شوی دی. هر څوک چې وایي چې قرآن نیمگړی یا تحریف شوی دی، هغه د دې آیت په اړه دروغ ویلي دي، او په دوی کې دولس امامیه شیعه گان هم شامل دي. د قرآن کریم د کلمو املا د عثمان رضی الله عنه سره د ساتل شوي قرآن کریم له مخ شوي ده .

- قرآن کریم د نورو ټولو خبرو په پرتله غوره ی:

ډېر داسې حدیثونه راغلي دي چې د قرآن کریم غوره والی یېد نورو ټولو انساني خبرو په پرتله واضح کړی ، کوم چې د الله تعالی کلام دی. د هغوی له جملې څخه: د شهر بن حوشب په روایت کې، هغه وویل: د خدای رسول صلی الله علیه وسلم وفرمایي: "د خدای د کلام غوره والی د هغه د مخلوق په خبرو باندې داسې دی لکه د الله جل جلاله غوره والی د هغه په مخلوق باندې."⁷

⁵ - سورت الزمر آیت ۲۳ .

- سورت الحجر آیت 9 .⁶

⁷ - سنن الدارمي 533 / 2 رقم 3357. قال حسين سليم أسد: إسناد حسن وهو مرسل.

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

" ابن ابي حاتم وایي: محمد بن الفضل بن موسى مورته وویل: محمد بن منصور المكي الجواز مورته وویل: ما سفيان بن عيينه وليد اويوسري تري وپوښتل: اي ابو محمده ، ته د قرآن په اړه څه وایي؟ هغه وویل: "د خدای کلام د هغه له خوا راغلی او هغه ته به بیرته ورځي".⁸

- حضرت عثمان رضی الله عنه د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه روایت کړی دی چې رسول الله صلی الله علیه فرمایلي یې دي: خَيْرُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ⁹

ژباړه: ستاسو څخه غوره هغه څوک دی چې قرآن زده کړي او نورو ته یې وښيي.

- حضرت عائشې رضی الله عنها د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه روایت کړی چې وېې فرمایلي: عَنْ عَائِشَةَ: عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "مَثَلُ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ وَهُوَ حَافِظٌ لَهُ مَعَ السَّفَرَةِ الْكِرَامِ الْبَرَةِ وَمَثَلُ الَّذِي يَقْرَأُ وَهُوَ يَتَعَاهَدُهُ وَهُوَ عَلَيْهِ شَدِيدٌ فَلَهُ أَجْرَانِ"¹⁰

ژباړه: "د هغه چا مثال چې قرآن تلاوت کوي او حفظ یې کړی دی دا به د شریفو او صالحو کاتبانو (فرېستو) سره وي. او د هغه چا مثال چې تلاوت کوي یې اوزیات یې تکرار کوي ترڅو ترې هیرنشي اودا د هغه لپاره ستونزمن وي دده لپاره به دوه اجرone ورکړل شي."

وعن عائشة قالت: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "الماهر بالقرآن مع السفارة الكرام البرة والذي يقرأ القرآن ويتتعتع فيه وهو عليه شاق له أجران"¹¹.

حضرت عائشې رضی الله عنها وویل: رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي: "څوک چې په قرآن کې ماهروي، هغه به د شریفو او صالحو کاتبانو (فرېستو) سره وي، او هغه څوک چې قرآن لولي او په هغه باندې بندېږي او د هغه لپاره ستونزمن وي، دده لپاره دوه اجرone دي."

⁸ -مختصرالعلولعلي الغفار، الحافظ الذهبي، الناشر: المكتب الإسلامي، بيروت، الطبعة: الثانية - 1412هـ تحقيق:

اختصره وحققه وعلق عليه وخرج أحاديثه محمد ناصر الدين الألباني. وقال الشيخ الألباني: صحيح.. ولكنه لم يذكر إن كان الكلام حديثاً عن رسول الله - صلى الله عليه وسلم - وأنه من كلام سفيان بن عيينة

⁹ - البخاري، 4/ 1919 رقم 4739 ■

¹⁰ - البخاري، 4/ 1882 رقم 4653

¹¹ - مسلم 1/ 549 رقم 798

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

وروی النسائي وابن ماجه والحاكم بإسناد صحيح عن أنس رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: "إِنَّ لِلَّهِ أَهْلِينَ مِنَ النَّاسِ"، قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ: مَنْ هُمْ؟ قَالَ: "هُمْ أَهْلُ الْقُرْآنِ أَهْلُ اللَّهِ وَخَاصَّتُهُ"¹²

امام نسائي، امام ابن ماجه او امام حاكم رحمهم الله تعالي په صحيح سند سره د انس رضي الله عنه څخه روايت كوي چې رسول الله صلى الله عليه وسلم وفرمايل: "الله تعالي په انسانانو كې خپل خلك لري." هغوی وويل: يا رسول الله صلى الله عليه وسلم، هغوی څوك دي؟ هغه وفرمايل: "دوی د قرآن ويونكي دي ، اود الله جل جلاله خاص بندگان دي .

وعَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: سُئِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ أَحْسَنُ النَّاسِ صَوْتًا بِالْقُرْآنِ؟ قَالَ: "مَنْ إِذَا سَمِعْتَ قِرَاءَتَهُ رَأَيْتَ أَنَّهُ يَخْشَى اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ"¹³

له ابن عمر رضي الله عنهما څخه روايت دی چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه پوښتنه وشوه: د قرآن کریم په تلاوت کې د چا غږ تر ټولو غوره وي؟ هغه وويل: "څوک چې د هغه تلاوت واورې، نو تاسو گورئ چې هغه له الله تعالي څخه وېرېږي".

د قرآن کریم د تلاوت لپاره د فرستو راښکته کېدل اود دوی راټولیدل :

روى مسلم في صحيحه من حديث عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "وَمَا اجْتَمَعَ قَوْمٌ فِي بَيْتٍ مِنْ بُيُوتِ اللَّهِ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ وَيَتَدَارَسُونَهُ بَيْنَهُمْ إِلَّا نَزَلَتْ عَلَيْهِمُ السَّكِينَةُ وَغَشِيَتْهُمْ الرَّحْمَةُ وَحَقَّتْ لَهُمُ الْمَلَائِكَةُ وَذَكَرَهُمُ اللَّهُ فِيمَنْ عِنْدَهُ"¹⁴

امام مسلم رحمت الله عليه په خپل صحيح کې له ابو هريره رضي الله عنه څخه روايت کوي چې وايي: رسول الله صلى الله عليه وسلم وفرمايل: "او هيڅ قوم به داسې نه وي چې د الله جل جلاله په يوه کور کې راټول شي، د الله جل جلاله کتاب تلاوت کوي او په خپل منځ کې يې يو بل ته ښي ، مگر دا چې پر هغوی به سکون نازل شي، رحمت به هغوی وپوښي، فرښتې به د هغوی چاپېره را تاوشي ، او الله جل جلاله به هغوی د هغو کسانو په منځ کې يادوي چې له هغه سره دي (د فرستو په منځ کې) ."

¹² - رواه الطبراني في المعجم الأوسط، 2/ 311 رقم 2074

¹³ - مسلم 4/ 2074 رقم 2699.

¹⁴ - مسلم 4/ 2074 رقم 2699.

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

روى البخاري ومسلم في صحيحهما عن عبد الله ابن عمر: عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "لَا حَسَدَ إِلَّا فِي اثْنَتَيْنِ رَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ الْقُرْآنَ فَهُوَ يَتْلُوهُ آتَاءَ اللَّيْلِ وَآتَاءَ النَّهَارِ وَرَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ مَالًا فَهُوَ يُنْفِقُهُ آتَاءَ اللَّيْلِ وَآتَاءَ النَّهَارِ".¹⁵

امام بخاري او امام مسلم رحمت الله عليهما په خپلو صحيحو کې د عبدالله بن عمر رضي الله عنهما څخه روايت کړی دی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي: "حسد نشته مگر په دوو شيانو کې: هغه سړی چې الله تعالى قرآن ورکړی وي او هغه يې د شپې او ورځې په ساعتونو کې تلاوت کوي، او هغه سړی چې الله تعالى مال ورکړی وي او هغه يې د شپې او ورځې په ساعتونو کې خيرات کوي. (مطلب دا چې په دغه دوو شيانو کې حسد روا دی)"

رسول الله صلى الله عليه وسلم مورتې د قرآن کریم د تلاوت او حفظ کولو امر کړی دی.

وقد حثنا الرسول صلى الله عليه وسلم على الالتزام بقراءة القرآن وحفظه، روى البخاري ومسلم في صحيحهما عن ابن عمر رضي الله عنهما أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "إِنَّمَا مَثَلُ صَاحِبِ الْقُرْآنِ كَمَثَلِ صَاحِبِ الْإِبِلِ الْمُعَقَّلَةِ، إِنْ عَاهَدَ عَلَيْهَا أَمْسَكَهَا وَإِنْ أَطْلَقَهَا ذَهَبَتْ. أَيُ الْمَشْدُودَةِ بِالْعُقَالِ، وَعَاهَدَ عَلَيْهَا أَيْ تَرَدَّدَ عَلَيْهَا وَرَاقِبَهَا".¹⁶

امام بخاري او امام مسلم رحمت الله عليهما په خپلو صحيحو کې د ابن عمر رضي الله عنهما څخه روايت کړی دی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي: "د قرآن کریم د حافظ مثال د تړل شویو او بسانود مالک په څیر دی. که هغه د دوی ساتنه وکړي، نو هغه به یې وساتي، او که هغه پریري، نو هغه به لاړ شي." ، یعنې، په رسی تړل شوی، او هغه کس ژمنه او تعهد وکړ چې د هغې لیدنه او څارنه به وکړي، یعنې، د هغه لیدنه او څارنه یې وکړه.

د مرګ څخه وروسته او په آخرت کې د قرآن عظیم اجر:

¹⁵ - البخاري 6/ 2737 رقم 7091. ومسلم 1/ 558 رقم 815.

¹⁶ - البخاري 4/ 1920 رقم 4743. مسلم 1/ 543 رقم 789 ■

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "يُقَالُ لِصَاحِبِ الْقُرْآنِ: اقْرَأْ وَارْقُ وَرَتِّلْ كَمَا كُنْتَ تُرَتِّلُ فِي الدُّنْيَا فَإِنَّ مَنْزِلَتَكَ عِنْدَ آخِرِ آيَةٍ تَقْرُؤُهَا." ¹⁷

ژباړه: د حضرت عبدالله بن عمرو رضي الله عنه څخه روايت دی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي يې دي: "د قرآن کریم حافظ ته به وويل شي: تلاوت کوه، پورته څيړه، او لکه څنگه چې تا په دنيا کې تلاوت کاوه، ځکه چې ستا مقام به د هغه وروستي آيت په اړه وي چې ته يې تلاوت کوي."

رواه أحمد. وروى الطبراني في المعجم الكبير عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "الْقُرْآنُ شَافِعٌ مُشَفَّعٌ، وَمَاحِلٌ مُصَدَّقٌ، مَنْ جَعَلَهُ أَمَامَهُ قَادَهُ إِلَى الْجَنَّةِ، وَمَنْ جَعَلَهُ خَلْفَهُ سَاقَهُ إِلَى النَّارِ*
الماحل: المجادل لصاحبه لما يتبع ما فيه ¹⁸.

امام احمد رحمت الله عليه او امام طبراني رحمت الله عليه په المعجم الكبير کې له عبدالله بن مسعود څخه روايت کړی چې وايي: رسول الله صلى الله عليه وسلم وفرمايل: "قرآن هغه شفاعت کوونکی دی چې شفاعت يې منل کېږي، او هغه شاهد دی چې شفاعت يې تاييد کېږي. څوک چې يې مخې ته کېږدي، جنت ته به يې بوځي، او څوک يې چې شاته کېږدي، دوزخ ته به يې بوځي."

-الماحل: هغه څوک چې د خپل ملګري سره د هغه څه په اړه بحث او جنجال کوي چې هغه يې کوي.

هغه څوک چې قرآن حفظ کوي او د هغه احکام عملي کوي، په جنت کې به د عزت تاج په سر وي:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "إِنَّ مِمَّا يَلْحَقُ الْمُؤْمِنَ مِنْ عَمَلِهِ وَحَسَنَاتِهِ بَعْدَ مَوْتِهِ عِلْمًا عَلَّمَهُ وَنَشَرَهُ وَوَلَدًا صَالِحًا تَرَكَهُ وَمُصْحَفًا وَرَّثَهُ أَوْ مَسْجِدًا

¹⁷ - أحمد 2 / 192 رقم 6799، تعليق شعيب الأرنؤوط: صحيح لغيره وهذا إسناد حسن. والطبراني في المستدرک 1 / 739 رقم 2030.

¹⁸ - المعجم الكبير 10 / 198 رقم 10450. صحيح ابن حبان 1 / 334 رقم 124. قال شعيب الأرنؤوط: إسناده جيد.

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

بَنَاهُ أَوْ بَيْتًا لِابْنِ السَّبِيلِ بَنَاهُ أَوْ نَهْرًا أَوْ جَرَاهُ أَوْ صَدَقَةً أَخْرَجَهَا مِنْ مَالِهِ فِي صِحَّتِهِ وَحَيَاتِهِ يَلْحَقُهُ مِنْ بَعْدِ مَوْتِهِ. ¹⁹

له ابوهريره رضی الله عنه څخه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: "هغه شیان چې مومن ته د هغه د نیکو اعمالو له امله هغه ته له مرګ وروسته رسېږي هغه علم دی چې ښوولی او خپور کړی یې وي ، هغه صالح زوی دی ، د قرآن کریم یوه نسخه ، جومات چې جوړ کړی یې کړ ، مسافر خانه یې جوړه کړه ، سیند یې جوړ کړ چې و بهیږي ، یا هغه صدقه چې هغه پخپل ژوند کې له خپل مال څخه ورکړې وي ، چې د هغه به له مرګ وروسته ورته ورسېږي. "

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "إِذَا مَاتَ الْإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَنْهُ عَمَلُهُ إِلَّا مِنْ ثَلَاثَةٍ: إِلَّا مِنْ صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ." ²⁰

له ابوهريره رضی الله عنه څخه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: "کله چې یو څوک مړ شي ، نود هغه عملونه پای ته رسېږي پرته له دریو شیانو څخه: دوامداره صدقه ، ګټور علم ، یا صالح اولاد چې د هغه لپاره دعا کوي. " د یو کس د نیکی له څرګندو ښو څخه د الله جل جلاله اطاعت ، د قرآن کریم تلاوت او نور نیک اعمال دي.

وروی أحمد في مسنده عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: "تَعَلَّمُوا سُورَةَ الْبَقَرَةِ فَإِنَّ أَخَذَهَا بَرَكَةٌ وَتَرَكَهَا حَسْرَةٌ وَلَا يَسْتَطِيعُهَا الْبَطَلَةُ" (البطلة وهم السحرة). قَالَ (الراوي) ثُمَّ مَكَثَ سَاعَةً ثُمَّ قَالَ: "تَعَلَّمُوا سُورَةَ الْبَقَرَةِ وَالْإِمْرَانَ فَإِنَّهُمَا الزَّهْرَاوَانِ يُظَلَّلَانِ صَاحِبَهُمَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَأَنَّهُمَا غَمَامَتَانِ.. أَوْ فِرْقَانِ مِنْ طَيْرٍ صَوَافٍ، وَإِنَّ الْقُرْآنَ يَلْقَى صَاحِبَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حِينَ يَنْشَقُّ عَنْهُ قَبْرُهُ كَالرَّجُلِ الشَّاحِبِ فَيَقُولُ لَهُ هَلْ تَعْرِفُنِي فَيَقُولُ مَا أَعْرِفُكَ فَيَقُولُ لَهُ هَلْ تَعْرِفُنِي فَيَقُولُ مَا أَعْرِفُكَ فَيَقُولُ أَنَا صَاحِبُكَ الْقُرْآنُ الَّذِي أَظْمَأْتُكَ فِي الْهَوَاجِرِ وَأَسْهَرْتُ لَيْلَكَ وَإِنَّ كُلَّ تَاجِرٍ مِنْ وَرَاءِ تِجَارَتِهِ، وَإِنَّكَ الْيَوْمَ مِنْ وَرَاءِ كُلِّ تِجَارَةٍ فَيُعْطَى الْمَلِكُ بِمِمينِهِ، وَالْخُلْدُ بِشِمَالِهِ وَيُوضَعُ عَلَى رَأْسِهِ تَاجُ الْوَقَارِ وَيُكْسَى وَالِدَاهُ حُلَّتَيْنِ لَا يَقُومُ لَهُمَا أَهْلُ الدُّنْيَا فَيَقُولَانِ بِمَ كُسِينَا هَذِهِ؟ فَيُقَالُ بِأَخْذِ وَلَدِكُمَا الْقُرْآنَ.. ثُمَّ يُقَالُ لَهُ: اقْرَأْ وَاصْعِدْ فِي دَرَجَةِ الْجَنَّةِ وَغَرَفِهَا، فَهُوَ فِي صُعُودٍ مَا دَامَ

¹⁹ - رواه بن ماجه في سننه 1/ 88 رقم 242. قال الشيخ الألباني: صحيح، ورواه البيهقي في شعب الإيمان 3/ 247 رقم 3448.

²⁰ - مسلم 3/ 1255 رقم 1631.

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

21

يَقْرَأُ هَذَا كَانَ أَوْ تَرْتِيلاً. "ومعنى هَذَا: أي مسرعاً في قراءته القرآن. ويسمى أيضاً حدرًا عند القراء.

امام احمد رحمت الله عليه په خپل مسند کې له رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه روایت کوي چې فرمایلي یې دي: "سورت بقره زده کړئ، ځکه چې د هغې زده کول نعمت دی او پرېښودل یې افسوس دی، او جادوگران یې نشي یادولی." (جادوگران دي)، راوي وویل: بیا یو ساعت چې پاتې شو او بیا یې وویل: "سورة البقرة او آل عمران زده کړه، ځکه چې دا دوه رنګانې دي چې د قیامت په ورځ به په خپل ملګري داسې سیوري کوي لکه دوه وریځې یا د التونکو مرغانو دوه ډلې. او قرآن به د قیامت په ورځ له خپل ملګري سره هغه وخت مخامخ شي کله چې د هغه قبر د یورنګه سړي په څېر خلاص شي، او ورته به ووايي: آیا ته ما پېژنې؟ هغه به ووايي: زه تا نه پېژنم." هغه به ورته ووايي، "ایا ته ما پېژنې؟" هغه به ووايي، "زه تا نه پېژنم." هغه به ووايي، "زه ستا ملګری یم، قرآن، یم چې ته به یې په گرم لمر کې تری کړی یې او د شپې وینې یې ساتلی یې. هر سوداګر د خپل تجارت تر شا دی، او نن ته د هر تجارت تر شا یې." نو هغه ته به په بني لاس کې سلطنت او په چې لاس کې به ابدیت ورکړل شي، او د عزت تاج به یې په سر ورکېښودل شي، او د هغه مور او پلار ته به دوه جامې به ورواغوستل شي چې. د دنیا خلک به یې ونشي کړای هغوی ته به راشي او ورته وبه وایي: "موږ ته دا ولې راکړل شولې؟" دوی به ووايي: "ځکه چې ستا زوی قرآن کریم حفظ کړی دی." بیا به ورته وویل شي: "واوره جنت او د هغې د خونو درجې ته پورته شه." نو هغه به تر هغه وخته پورې پورته ځي چې هغه تلاوت کوي، که دا تلاوت وي یا حدروي." ، د دې معنی دا ده: هغه د قرآن په تلاوت کې چټک وي. دا د لوستونکو لخوا د حدر په نوم هم یادېږي.

د قرآن کریم سره د تعامل له مخې د خلکو ډولونه:

روى البخاري عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "مَثَلُ الْمُؤْمِنِ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَالْأُتْرَجَةِ طَعْمُهَا طَيِّبٌ وَرِيحُهَا طَيِّبٌ، وَالَّذِي لَا يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَالْتَّمْرَةِ طَعْمُهَا طَيِّبٌ وَلَا

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

رِيحَ لَهَا، وَمَثَلُ الْفَاجِرِ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَمَثَلِ الرَّيْحَانَةِ رِيحُهَا طَيِّبٌ وَطَعْمُهَا مُرٌّ وَمَثَلُ الْفَاجِرِ
الَّذِي لَا يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَمَثَلِ الْحَنْظَلَةِ طَعْمُهَا مُرٌّ وَلَا رِيحَ لَهَا. ²²

البخاري 2748 / 6 رقم 7121. الأترجة: واحدة نوع من الثمار الحمضيات جميلة المنظر طيبة
الطعم والنكهة لينة الملمس، رائحتها مثل الليمون، وقشرتها خضراء مصفرة، ويؤكل لها
الأبيض، وطعمه لذيق. الريحانة: واحدة نوع من النبات طيبة الرائحة، (والريحان شجر صغير
معروف في اليمن يغرس في سقوف البيوت، ولونه بين الرصاصي والرمادي). الحنظلة: واحدة
نوع من ثمار أشجار الصحراء بحجم البرتقالة ولونها وطعمها شديد المارة. (المعجم الوسيط)
البخاري ٢٧٤٨/٦ كنه ٧١٢١. سيترون: د ليمو يو ډول میوه چې په ظاهره ښکې ده، ښه خوند
او بوی لري، په جوړښت کې نرمه ده، د لیمو په څیر بوی لري، ژیر شنه پوټکی لري، او د هغې
سپینه غوښه خوړل کېږي، او خوندور خوند لري. ريحان: يو ډول بوټی چې خوندور بوی لري.
(ريحان په يمن کې يوه کوچنۍ ونې ده چې د کورونو په بامونو کې کرل کېږي، اورنگ يې د سيسي
او څرنگ ترمنځ وي). کولوسينت: د صحراوي ونې يو ډول میوه چې د نارنج په اندازه ده، ډیر
تريخ رنگ او خوند لري. (منځنی قاموس)

امام بخاري رحمت الله عليه له ابو موسى الاشعري رضی الله عنه څخه روایت کوي چې رسول
الله صلی الله عليه وسلم وفرمايل: "

1-د هغه مومن مثال چې قرآن کریم لولي د ترنج په څیر دی، خوند یې ښه دی او بوی یې هم ښه
دی.

2-د هغه کس مثال چې قرآن کریم نه لولي د خرما په څیر دی، خوند یې ښه دی خو بوی نه لري.

3-د هغه فاسق کس مثال چې قرآن کریم لولي د ريحان په څیر دی، بوی یې ښه دی خو خوند یې
تريخ دی.

4-د هغه فاسق کس مثال چې قرآن کریم نه لولي د حنظلې په څیر دی، چې خوند یې تريخ وي او
بوی هم نه لري. "

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

وفي رواية الطبراني في معجمه: "مَثَلُ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ وَلَا يَعْمَلُ بِهِ كَمَثَلِ رِيحَانَةٍ رِيحُهَا طَيِّبٌ وَلَا طَعْمُهَا لَهَا، وَمَثَلُ الَّذِي يَعْمَلُ بِالْقُرْآنِ وَلَا يَقْرُؤُهُ كَمَثَلِ الثَّمَرَةِ طَعْمُهَا طَيِّبٌ وَلَا رِيحُهَا لَهَا، وَمَثَلُ الَّذِي يَتَعَلَّمُ الْقُرْآنَ وَيُعَلِّمُهُ كَمَثَلِ الْأُتْرَجَةِ طَعْمُهَا طَيِّبٌ وَرِيحُهَا طَيِّبٌ، وَمَثَلُ الَّذِي لَا يَقْرَأُ الْقُرْآنَ وَلَا يَعْمَلُ بِهِ كَمَثَلِ الْحَنْظَلَةِ طَعْمُهَا خَبِيثٌ وَرِيحُهَا خَبِيثٌ".²³

امام طبراني رحمت الله عليه په خپل معجم کې روایت کړی دی:

1-د هغه چا مثال چې قرآن کریم لولي خو عمل پرې نه کوي د هغه خوشبوي بوټي په څېر دی چې بوی یې خوندور دی خو خوند نه لري.

2-د هغه چا مثال چې په قرآن کریم عمل کوي خو نه یې لولي د خرما په څېر دی چې خوند یې خوندور دی خو بوی یې نه لري.

3-د هغه چا مثال چې قرآن کریم زده کوي او نورو ته یې ورزده کوي د ترنج په څېر دی چې خوند یې خوندور دی او بوی یې هم خوندور دی.

4- د هغه چا مثال چې قرآن کریم نه یې لولي او نه پرې عمل کوي د دحنظله بوټي په څېر دی چې خوند یې بد دی او بوی یې هم بد دی

د قرآن کریم د منظم تلاوت موخه څه ده؟

د قرآن کریم د منظم لوستلو هدف دا دی چې د هغه درک ترلاسه کړو، په آیتونو یې غور وکړو، په احکامو یې عمل وکړو او په حقیقي ژوند کې یې له ممانعتونو څخه ډډه وکړو، ترڅو موږ د حق لارې ته د هدایت شویو کسانو په ډله کې شو. الله جل جلاله موږ ته د هغو کسانو ځانګړتیاوې ښودلې دي چې هغوی ته یې لارښوونه کړې ده، الله جل جلاله فرمایي: الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَاهُمُ اللَّهُ وَأُولَئِكَ هُمُ الْأَلْبَابُ.²⁴

ژباړه: "هغه کسان چې خبرې ته غور نیسي او د هغې غوره پیروي کوي. دا هغه کسان دي چې خدای ورته لارښوونه کړې ده، او دا هغه کسان دي چې عقلمند دي."

²³ - الطبراني، المعجم الكبير 9 / 136 رقم 8670.

²⁴ - سورت الزمر آیت ۱۸ .

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

- که د قرآن کریم د لوستلو موخه او هدف د هغه د سپیڅلو کلامونو د آیتونو په تلاوت سره خدای تعالی ته نږدې کیدل وي، نو دا یوازې د هغه څه په پوهیدو او په هغه څه چې لوستل کېږي په غور سره ترلاسه کیدی شي، ترڅو لوستونکي د آیتونو معنی په یاد ولري، په هغه کې شامل حکمتونه او وعظونه درک کړي، او پوه شي چې په هغه کې دا شیان شامل دي لکه عقیده، عبادات، احکام، آداب او فضایل، حلال، حرام، کیسې، اخبار، او یادښتونه او غور. که د لوستلو هدف، چې فکر او پوهیدل دي، ترلاسه نشي، نو په دې لوستلو کې هیڅ ګټه نشته.

- الله تعالی خپل کتاب یوازې د دې لپاره نازل کړی چې لوستونکي یې په کې فکر وکړي او په معنی یې پوه شي. او پند ترې واخلي.

الله تعالی فرمایي: **كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبَارَكٌ لِيَدَّبَّرُوا آيَاتِهِ وَلِيَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ .**

ژباړه: "دا یو برکتناک کتاب دی چې موږ تاته نازل کړی دی، [ای محمده]، ترڅو دوی د هغې په آیتونو کې غور وکړي او د عقل خاوندان نصیحت ترلاسه کړي."

- په پوهېدو او غور سره لوستل د لوستونکي په روح باندې اغېزه کوي، په زړه کې یې احترام، د خدای تعالی ویره، د هغه د رحمت هیله او د هغه سره د لیدو لیوالتیا. دا د لوستلو او تلاوت پرمهال د پوهېدو او غور کولو پایله ده.

- خدای پاک قرآن کریم د دې لپاره نازل کړ چې ټول انسانیت ته تر ټولو هوښیار قانوني احکام، تر ټولو حیرانوونکي علمي حقایق او تر ټولو روښانه کایناتي آیتونه ورکړي. د دې په رڼا کې د بې ساري مطالعاتو ترلاسه کول، اوله هغې څخه د پوهې یوه لویه شتمني جوړول چې لاهم، به پاتې شي، د یوې ساري نړیوال تمدن د رامینځته کولو لپاره لومړي او یوازينی مواد دي، چې د هغې تر سیوري لاندې انسانیت په ټولو کچو، ټولو بڼو، او ټولو نژادونو کې د غوره او ډیر آرام ژوند څخه خوند واخلي. له همدې امله، د هغې پوهیدل او پلي کول یو اړینه اړتیا ده.

- کله چې قرآن کریم لومړی ځل نازل شو، الله تعالی خپل رسول ته امر وکړ چې قرآن کریم ولولي، په دې آیت کې الله تعالی خپل رسول ته فرمایلي دي: ﴿وَرَتَّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلاً﴾²⁵

ژباړه: او قرآن په اندازه تلاوت کړه..

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

-د رسول الله صلی الله علیه وسلم هر حکم، د قیامت تر ورځې پورې د ټولو مومنانو لپاره امر دی، پرته لدې چې دا د رسول صلي الله علیه وسلم لپاره ځانګړی امر وي. د قرآن کریم تلاوت او لوستل یو داسې عبادت دی چې مومن مسلمان ته یې اجر ورکول کېږي، لکه د نورو ټولو عبادتونو په څیر. په حقیقت کې، د هغه اجر د غور او فکر سره د لوستلو سره څو چنده کېږي. له همدې امله، رسول، صلي الله علیه وسلم موری قرآن کریم د لوستلو لپاره وهڅولو او د هغې لوی اجر یې وښود. رسول صلي الله علیه وسلم ، ، وفرمایل: "مَنْ قَرَأَ حَرْفًا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ فَلَهُ بِهِ حَسَنَةٌ وَالْحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا لَا أَقُولُ: (الم) حَرْفٌ وَلَكِنْ أَلِفٌ حَرْفٌ وَلَا مٌ حَرْفٌ وَمِمْ حَرْفٌ".

26

څوک چې د الله جل جلاله له کتاب څخه یو حرف ولولي، د هغې په بدل کې به یوه نیکي ترلاسه کړي ، او یوه نیکي لس چنده کېږي. زه دا نه وایم چې (الف، لام، میم) یو حرف دی، مګر الف یو حرف دی، لام یو حرف دی، او میم یو حرف دی.

-اوس راځئ وګورو چې یو مومن څنګه کولی شي په لږې هڅې سره په ملیونونو نیکي ترلاسه کړي: د عبدالله بن مسعود رضی الله عنه د رسول الله صلی الله علیه وسلم په قول، الله تعالی دې هغه ته برکت ورکړي او هغه ته دې سلام وکړي، هغه وویل: إِنْ هَذَا الْقُرْآنَ مَادَبَّةَ اللَّهِ فَاقْبَلُوا مِنْ مَادَبَّتِهِ مَا اسْتَطَعْتُمْ²⁷

ژباړه: "دا قرآن د الله جل جلاله ضیافت دی، نو د هغه ضیافت څومره چې امکان ولري قبول کړئ."

که چېرې په قرآن کریم کې د تورو شمېر (۳۲۳،۰۱۵) وي، نو یو مسلمان چې هره میاشت په عادي ورځو کې د قرآن کریم یوه نسخه ولولي، د هرتوري په بدل کې لس نیکي ګټي، یعنې درې ملیونه، دوه سوه او دېرش زره، یو سل او پنځوس نیکي. او خدای پاک د روژې په میاشت او د ذی الحجې په لومړیو لسو ورځو کې د هغه چا لپاره چې وغواړي اجر څو چنده زیاتوي. او خدای پاک د لوی فضل خاوند دی. او زموږ وروستی دعا دا ده: ټولې ستاینې د هغه خدای لپاره دي چې د ټولو جهانونو پالونکی دی.²⁸

26 - رواه الترمذي في سننه عن عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ. ج ۵ ص ۱۷۵ ، نمبر 2910

27 - المستدرک للحاکم ج ص

28- د احمد مجاهد الشيباني لیکنه په تصرف سره / ۱۳/۴ / ۱۴۳۵ هجري قمري / شبكة الالوكة .

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

دوهم فصل : د قرآن کریم د سورتونو فضایل :

ټول ستاینه الله لره ده، موږ د هغه ستاینه کوو، له هغه مرسته غواړو او له هغه څخه لارښوونه غواړو. موږ د خپلو نفسونو او د خپلو عملونو له شر څخه په الله پناه غواړو. چا ته چې الله لارښوونه وکړي، څوک یې گمراه کولی نه شي، او څوک چې هغه گمراه کړي، څوک یې لارښوونه نشي کولی. زه شاهدي ورکوم چې له الله پرته بل معبود نشته، هغه یودی، بې شریکه دی، اوزه شاهدي ورکوم چې محمد صلی الله علیه وسلم د هغه بنده اورسول دی. د الله درود او سلام دې وي پر هغه، د هغه پر کورنۍ او د هغه پر ملگرو، چې په حق سره یې قضاوت کړی او په هغه یې انصاف کړی دی.

الله تعالی فرمائي: { لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْ أَنْفُسِهِمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ }²⁹

ژباړه : الله تعالی په مومنانو باندې لوی احسان کړی دی کله چې یې په دوی کې له دوی څخه یو رسول راولېږه چې دوی ته هغه آیتونه تلاوت کوي او دوی پاکوي او دوی ته کتاب او حکمت ورزده کوي .

-خدای پاک انسانیت ته د پیغمبرانو د ماموریت برکت ورکړی دی، اودا امت یې، چې د امتونو وروستی امت دی، د خاتم النبیین، محمد صلی الله علیه وسلم په بعثت سره یې ځانگړی کړی دی، نود هغه رسالت د ملت لپاره ترټولو لوی او مهم نعمت وه، د دې نعمت بشپړول یې د پیغام په لېږدولو سره د ملت عزت وگرځولو. بلکې، د هغې ښېگڼه یې د هغو قومونو لپاره جوړه کړه چې ورسره تړلي یې دي، نود دې قوم عالمان او واعظان د خلکو د ښېگڼې لارښوونه کوي، او په ټولو اړخونو کې د گټې غوښتونکي دي.

- د قرآن کریم د سورتونو فضائل:

په دې کې لویه معنی نغښتې ده، اودا د هغه څه فضیلت ته اشاره کوي چې قرآن کریم یې راوړی، د نړۍ لپاره لارښوونه او رحمت دی، اود هغې د ځینو سورتونو او آیتونو فضیلت ښودل شوی

- سورت آل عمران آیت 164²⁹

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

اود هغه چا لپاره لوی خیر او لوی اجر دی چې په دنیا کې یې تلاوت کوي او په آخرت کې یې اجر اخلي .

الله پاک زما لپاره دا اسانه کړې ده چې د حدیثوله معتبرو کتابونو څخه یې راټول او تنظیم کړم، او ما د الله جل جلاله درضا لپاره اود رسول الله صلی الله علیه وسلم ددې ارشاد مطابق چې فرمایي : عن ابی هريرة رضی الله عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم : ((مَنْ دَلَّ عَلَى هَدًى، فَلَهُ أَجْرُهُ، وَأَجْرُ مَنْ عَمِلَ بِهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ))،³⁰

يعني : چا چې د نیکۍ لارښوونه وکړه د هغه اجر به وي اود قیامت ترورځې پورې به د هغه چا اجر هم وي چې په هغې عمل کوي،"

عن تميم الداري رضی الله عنه عن النبی صلی الله علیه وسلم قال :- ((الدِّينُ النَّصِيحَةُ))، قُلْنَا مَنْ؟ قَالَ: ((لِلَّهِ، وَلِكِتَابِهِ، وَلِرَسُولِهِ، وَلِأَئِمَّةِ الْمُسْلِمِينَ، وَعَامَّتِهِمْ³¹

يعني : رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمايل : "دين نصيحت دی." مور وويل: چا ته؟ پیغمبر صلی الله علیه وسلم وفرمايل: "الله تعالی ته ، د هغه کتاب ته ، د هغه رسول ته ، د مسلمانانو مشرانو او عامو خلکو لپاره."

مور له خدایه غواړو چې هغه ته قبولیت ورکړي اوله هغه څه مسلمانان گټه پورته کړي چې مور یې اراده لرو او هغه څه چې مور یې تمه لرو پرته له هغه چې د الله جل جلاله رضا مو مطلب او هدف ده بله تمه او امید نلرو او نه ئې غواړو.

-د الله جل جلاله درود او سلام دې وي زمور په پیغمبر ، زمور په سردار ، اوزمور په رحمت للعالمین ، محمد، صلی الله علیه وسلم اود هغه په کورنۍ اود هغه په ملگرو ، او چا چې دهغوی متابعت په نیکۍ سره کړی دی او نیک اعمال ترسره کوي .

د قرآن کریم د لوستلو فضیلت :

2674 ، صحیح مسلم 4609 : - سنن أبي داود³⁰

55 . - صحیح مسلم ص یا نمبر³¹

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

۱ - د حضرت عثمان بن عفان رضی الله عنه څخه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي: (خَيْرُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلِمَهُ).³²

يعني: ستاسو څخه غوره هغه څوک دی چې قرآن کریم زده کړي او نورو ته يې وښيي»

۲ - عن عائشة - رضي الله عنها - قالت: قال رسول الله - صلى الله عليه وسلم -: «الذي يقرأ القرآن، وهو مأهله مع السفرة الكرام البررة، والذي يقرأ القرآن ويتتعتع فيه - وهو عليه شاق - له أجران»؛ متفق عليه.³³

له حضرت عائشې رضي الله عنها څخه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي چې: «څوک چې قرآن کریم لولي او په هغه کې مهارت ولري، هغه به د شریفو او صالحو کتابانو (پرستو) سره وي، او څوک چې قرآن لولي او په هغه کې بند پاتې کېږي - اودا د هغه لپاره ستونزمن وي - هغه ته دوه اجرone دي .

۳ - عن أبي موسى الأشعري - رضي الله عنه - قال: قال رسول الله - صلى الله عليه وسلم -: ((مَثَلُ الْمُؤْمِنِ الَّذِي يقرأُ الْقُرْآنَ؛ مَثَلُ الْأُتْرَجَةِ، رِيحُهَا طَيِّبٌ، وَطَعْمُهَا حُلْوٌ، وَمَثَلُ الْمُؤْمِنِ الَّذِي لَا يقرأُ الْقُرْآنَ؛ مَثَلُ التَّمْرَةِ، لَا رِيحَ لَهَا، وَطَعْمُهَا حُلْوٌ، وَمَثَلُ الْمُنَافِقِ الَّذِي يقرأُ الْقُرْآنَ؛ كَمَثَلِ الرِّيحَانَةِ، رِيحُهَا طَيِّبٌ، وَطَعْمُهَا مُرٌّ، وَمَثَلُ الْمُنَافِقِ الَّذِي لَا يقرأُ الْقُرْآنَ؛ كَمَثَلِ الْحَنْظَلَةِ، لَيْسَ لَهَا رِيحٌ، وَطَعْمُهَا مُرٌّ))؛ متفق عليه.³⁴

له ابو موسى الاشعري رضي الله عنه څخه روایت دی چې وايي: رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمايل: د هغه مومن مثال چې قرآن کریم لولي د ترنج په څېر دی، بوی يې خوندور او خوند يې خوږ دی. د هغه مومن مثال چې قرآن کریم نه لولي د خرما په څېر دی، بوی يې نشته خو خوند يې خوږ دی. د هغه منافق مثال چې قرآن کریم لولي د ريحان په څېر دی، بوی يې خوندور دی خو خوند يې تريخ دی، د هغه منافق مثال چې قرآن نه لولي د کولسينت په څېر دی چې بوی نلري او خوند يې تريخ وي.

۴ - عن عمر بن الخطاب - رضي الله عنه - أنَّ النَّبِيَّ - صلى الله عليه وسلم - قال: «إِنَّ اللَّهَ يَرْفَعُ بِهَذَا الْكِتَابِ أَقْوَامًا، وَيَضَعُ بِهِ الْآخَرِينَ»؛ متفق عليه

³² - صحيح البخاري ص يا نمبر 5027 .

³³ - أخرجه البخاري (4937)، ومسلم (798) - أخرجه البخاري (5020)، ومسلم³⁴ (797) -

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

د عمر بن الخطاب رضی الله عنه په روایت چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: په حقیقت کې، خدای تعالی په دې کتاب سره ځینې خلک پورته کوي او ځینې نورې په دې سره ټیټوي.

۵- عن ابن عمر- رضي الله عنهما - عن النبي - صلى الله عليه وسلم - قال: « لا حَسَدَ إِلَّا فِي اثْنَتَيْنِ؛ رَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ الْقُرْآنَ، فَهُوَ يَقُومُ بِهِ آتَاءَ اللَّيْلِ وَآتَاءَ النَّهَارِ، وَرَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ مَالًا، فَهُوَ يُنْفِقُهُ آتَاءَ اللَّيْلِ وَآتَاءَ النَّهَارِ »؛ متفق عليه، ³⁵

د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما څخه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي: « حسد نشته مګر په دوو مواردو کې: یوهغه سړی چې الله تعالی قرآن ورکړی وي، نو هغه یې په شپه او ورځ کې تلاوت کوي، او بل هغه سړی چې الله تعالی ورته شتمني ورکړې وي، نو هغه یې په شپه او ورځ کې مصرفوي. ».

۶- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ - رضي الله عنه - قال: قال رسول الله - صلى الله عليه وسلم -: ((مَنْ قَرَأَ حَرْفًا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ، فَلَهُ بِهِ حَسَنَةٌ، وَالْحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا، لَا أَقُولُ {الْم} حَرْفٌ؛ وَلَكِنْ أَلِفٌ حَرْفٌ، وَلامٌ حَرْفٌ، وَمِيمٌ حَرْفٌ))؛ رواه الترمذي، وقال: حديث حسن صحيح. ³⁶

د عبدالله بن مسعود رضی الله عنه څخه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي: "څوک چې د خدای د کتاب څخه یو حرف ولولي، نو د هغه په بدل کې به یوه نیکي ورکړل شي، او یوه نیکي د هغې په څیر لس چنده ارزښت لري. زه دا نه وایم چې {الف، لام، میم} یو حرف دی؛ بلکه، الف یو حرف دی، لام یو حرف دی، او میم یو حرف دی." ترمذي روایت کړی دی، هغه ویلي دي: دا حدیث حسن او صحیح دی.

۷- عن ابن عباس - رضي الله عنهما - قال: قال رسول الله - صَلَّى الله عليه وسلم -: « إِنَّ الَّذِي لَيْسَ فِي جَوْفِهِ شَيْءٌ مِنَ الْقُرْآنِ؛ كَالْبَيْتِ الْخَرِبِ »؛ رواه الترمذي، وقال: حديث حسن صحيح

- أخرجه البخاري (5025)، ومسلم (815) باختلاف يسير ³⁵
- أخرجه الترمذي (2910) واللفظ له ³⁶

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

د عبد الله بن عباس رضي الله عنهما څخه روايت دی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي "هغه څوک چې په زړه کې يې د قرآن کریم هيڅ شی نه وي، د ويجاړ شوي کور په څير دی." امام ترمذي رحمت الله عليه روايت کړی دی، هغه ويلي دي: حديث حسن او صحيح دی

سورة الفاتحة

عن ابن عباس - رضي الله عنهما - قال: « بَيْنَمَا جِبْرِيلُ قَاعِدٌ عِنْدَ النَّبِيِّ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - سَمِعَ نَقِيضًا مِنْ فَوْقِهِ، فَرَفَعَ رَأْسَهُ فَقَالَ: هَذَا بَابٌ مِنَ السَّمَاءِ، فَتُحَ الْيَوْمَ لَمْ يَفْتَحْ قَطُّ إِلَّا الْيَوْمَ، فَتَزَلَّ مِنْهُ مَلَكٌ، فَقَالَ: هَذَا مَلَكٌ نَزَلَ إِلَى الْأَرْضِ لَمْ يَنْزِلْ قَطُّ إِلَّا الْيَوْمَ، فَسَلَّمَ وَقَالَ: أَبَشِّرْ بِنُورَيْنِ أُوتِيَهُمَا، لَمْ يُؤْتِيَهُمَا نَبِيٌّ قَبْلَكَ: فَاتِحَةُ الْكِتَابِ، وَخَوَاتِيمُ سُورَةِ الْبَقَرَةِ، لَنْ تَقْرَأَ بِحَرْفٍ مِنْهُمَا إِلَّا أُعْطِيَتْهُ » رواه مسلم.³⁷

د سورة فاتحې فضيلت

۸ - د عبد الله بن عباس رضي الله عنهما څخه روايت دی هغه وويل: كله چې جبريل عليه السلام د پيغمبر صلى الله عليه وسلم سره ناست وو نو هغه له پورته څخه د يو چنگک غږ واورېد ، نو هغه خپل سر پورته کړ او وپې فرمايل: دا په جنت کې يوه دروازه ده چې نن پرانيستل شوې ده، او نن څخه مخکې هيڅکله نه ده پرانيستل شوې. بيا يوه فرشته له هغې څخه رابښکته شوه او وپې ويل: دا يوه فرشته ده چې ځمکې ته رابښکته شوې ده، او د نن څخه مخکې هيڅکله نه ده رابښکته شوې. نو هغه ورته سلام وکړ او وپې ويل: د هغو دوو رڼاگانو لپاره خوشحاله شه چې تاسو ته درکړل شوي دي، او هغه هيڅکله مخکې له تا څخه يو پيغمبر ته نه دي ورکړل شوي او هغه سورت فاتحه ، او د سورت بقري وروستي آيتونه. ته به د هغه يو حرف هم ونه لولې مگر چې مطلب به د درکول کيږي . امام مسلم رحمت الله روايت کړی دی.

۹ - عن أبي سعيد، رافع بن المعلّى - رضي الله عنه - قال: قال لي رسول الله - صلى الله عليه وسلم -: « أَلَا أَعْلَمُكَ أَكْثَرَ سُورَةٍ فِي الْقُرْآنِ، قَبْلَ أَنْ تَخْرُجَ مِنَ الْمَسْجِدِ؟ فَأَخَذَ بِيَدِي، فَلَمَّا أَرَدْنَا أَنْ نَخْرُجَ، قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ؛ إِنَّكَ قُلْتَ: «لَأَعْلَمَنَّكَ أَكْثَرَ سُورَةٍ مِنَ الْقُرْآنِ»، قَالَ: «الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، هِيَ السَّبْعُ الْمَثَانِي، وَالْقُرْآنُ الْعَظِيمُ، الَّذِي أُوتِيَتْهُ»؛³⁸ رواه البخاري.

- أخرجه مسلم (806) باختلاف يسير -
- صحيح البخاري | الصفحة أو الرقم : 4703 -³⁸

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

- ابو سعید رافع بن المعلی وایي: رسول الله - صلی الله علیه وسلم - ماته وویل: "ایا زه تاته د جومات څخه د وتلو دمخه د قرآن کریم ترټولو لوی سورت ونه ښیم؟" نو هغه زما لاس ونيو، او کله چې موږ غوښتل چې لاړشو، ما وویل: ای د خدای رسول! تا وویل: "زه به تاته د قرآن تر ټولو لوی سورت درزده کړم." هغه وویل: "الحمد لله رب العالمین . دا اووه تکراري آیتونه اولوی قرآن دی چې ماته راکړل شوی دی." د بخاري په روایت کې.

۱۰ - عن أبي هريرة - رضي الله عنه - قال: قال رسول الله - صلى الله عليه وسلم -: « قَالَ اللَّهُ - تَعَالَى - قَسَمْتُ الصَّلَاةَ بَيْنِي وَبَيْنَ عَبْدِي نِصْفَيْنِ، وَلِعَبْدِي مَا سَأَلَ، فَإِذَا قَالَ الْعَبْدُ: {الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ}، قَالَ اللَّهُ: حَمِدَنِي عَبْدِي، وَإِذَا قَالَ: {الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ}، قَالَ: أَثْنَى عَلَى عَبْدِي، وَإِذَا قَالَ: {مَالِكِ يَوْمَ الدِّينِ}، قَالَ: مَجَّدَنِي عَبْدِي، وَإِذَا قَالَ: {إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ}، قَالَ: هَذَا بَيْنِي وَبَيْنَ عَبْدِي، وَلِعَبْدِي مَا سَأَلَ، فَإِذَا قَالَ: {اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ}، قَالَ: هَذَا لِعَبْدِي، وَلِعَبْدِي مَا سَأَلَ؛ ³⁹ رواه مسلم.

د ابو هريره رضي الله عنه څخه روایت - دي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمايل چې : الله تعالى فرمايلي دي : ما لمونځ د ځان او خپل بنده ترمنځ په دوه برخو ویشلی دی ، او زما بنده به هغه څه ترلاسه کړي چې هغه یې غواړي. نو کله چې بنده ووایي: {الحمد لله رب العالمین}، الله تعالى وایي: زما بنده زما ستاینه وکړه. او کله چې هغه ووایي: {الرحمن الرحيم}، الله تعالى وایي: زما بنده زما ستاینه وکړه. او کله چې هغه ووایي: {مالک يوم الدين}، الله تعالى وایي: زما بنده زما ستاینه وکړه. او کله چې هغه ووایي: {ایاک نعبد وایاک نستعین}، الله تعالى وایي: زما بنده زما ستاینه وکړه. هغه وویل: "موږ مرسته غواړو"، هغه وویل: دا زما او زما د بنده ترمنځ ده، او زما بنده ته هغه څه ورکول کېږي چې هغه یې غوښتنه کړې وي. نو کله چې هغه وایي: "موږ ته سمه لار وښی، د هغو کسانو لاره چې تا پرې انعام کړی دی، نه د هغو کسانو لار چې [ستا] غضب پرې شوی او نه د هغو کسانو لار چې گمراه شوي دي." هغه وویل: "دا زما د بنده لپاره ده، او زما بنده ته هغه څه ورکول کېږي چې هغه یې غوښتنه کړې ده؛ امام مسلم رحمت الله علیه روایت کړی دی.

أخرجه مسلم (395) باختلاف يسير. - 39

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

۱۱ - عن أبي هريرة - رضي الله عنه - قال: قال رسول الله - صَلَّى الله عليه وسلم -: « والذي نفسي بيده ما أنزلت في التَّوْرَةِ، ولا في الإنجيل، ولا في الزَّبُور، ولا في الفُرْقَانِ مثْلُها، وأَنْهَا سَبْعٌ مِنَ المِثَالِي، والقُرْآنُ العَظِيمُ الَّذِي أُعْطِيَتْهُ »؛⁴⁰ رواه التِّرْمِذِي، وقال: حديث حسن صحيح

د ابوهريره رضي الله عنه څخه روايت دی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي :- زما دپه هغه ذات سوگند وي چې زما روح يې په لاس کې ده، د دې په څېر بل څه په تورات کې نه دي نازل شوي، نه په انجيل کې، نه په زبور کې، اونه په فرقان کې. دا اووه مثاني اولوی قرآن دی چې ماته راکړل شوی دی؛ دغه حديث شريف امام ترمذي رحمت الله عليه روايت کړی دی، هغه ويلي دي: دا حديث حسن او صحيح دی .

۱۲ - عن أبي سعيد الخُدْري - رضي الله عنه - قال: كُنَّا فِي مَسِيرٍ لَنَا فَنَزَلْنَا، فَجَاءَتْ جَارِيَةٌ، فَقَالَتْ: إِنَّ سَيِّدَ الْحَيِّ سَلِيمٌ، وَإِنَّ نَفَرًا غُيِّبٌ، فَهَلْ مِنْكُمْ رَاقٍ؟ فَقَامَ مَعَهَا رَجُلٌ، مَا كُنَّا نَأْبَهُ بِرُقِيَّةٍ، فَرَقَاهُ، فَبَرَأَ، فَأَمَرَهُ بِثَلَاثِينَ شَاةً، وَسَقَانَا لَبَنًا، فَلَمَّا رَجَعَ قُلْنَا لَهُ: أَكُنْتَ تُحْسِنُ رُقِيَّةً، أَوْ كُنْتَ تَرْقِي؟ قَالَ: لَا، مَا رُقِيْتُ إِلَّا بِأَمِّ الْكِتَابِ، قُلْنَا: لَا تُحَدِّثُوا شَيْئًا، حَتَّى نَأْتِيَ أَوْ نَسْأَلَ النَّبِيَّ - صَلَّى الله عليه وسلم - فَلَمَّا قَدِمْنَا الْمَدِينَةَ ذَكَرْنَاهُ لِلنَّبِيِّ - صَلَّى الله عليه وسلم - فَقَالَ: « وَمَا كَانَ يُدْرِيهِ أَنَّهَا رُقِيَّةٌ؟ اقْسِمُوا، وَاضْرِبُوا لِي بِسْمِهِمْ »؛ رواه البخاري⁴¹

د ابوسعيد الخدري - رضي الله عنه څخه روايت شوی چې هغه وويل: موږ په سفرو او ودرېدو چې يوه ځوانه نجلی راغله او وې ويل: د قبيلې مشر روغ دی (مار چيچلی وه)، او زموږ سړي نشته، نو ايا ستاسو په منځ کې کوم دم گړی شته ؟ يو سړی ورسره ورغی، اودم يې کړ ،هغه روغ شو. بيا يې هغه ته دېرش پسونو ورکړل، او موږ ته يې د څېنلو لپاره شيدې راکړې. کله چې هغه بيرته راغی، موږ ورته وويل: ايا ته پوهېږې چې څنگه دم وکړي ، يا ته دم کولی شي ؟ هغه وويل: نه، ما يوازې د کتاب ام القرآن تلاوت وکړ. موږ وويل: تر هغه چې موږ راشو يا له پيغمبر صلى الله عليه وسلم څخه پوښتنه ونه کړو، هيڅ مه و ايه. کله چې موږ مدينې ته ورسيدو، موږ دا خبره له پيغمبر صلى الله عليه وسلم ته وکړه، هغه وفرمايل: هغه څنگه پوه شو چې دا رقيه ده؟ دا وويشي او ماته هم برخه راکړي. د بخاري په روايت کې.

⁴⁰- أخرجه الترمذي (2875)، والنسائي في ((السنن الكبرى)) (11205)، وأحمد (9345) باختلاف يسير، والطبري في . ((التفسير)) (139/17) واللفظ له

- صحيح البخاري | الصفحة أو الرقم : 5007 | أخرجه مسلم (2201) باختلاف يسير.⁴¹

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

دسورت بقري فضيلت:

۱۳- عن أبي هريرة - رضي الله عنه - أن رسول الله - صلى الله عليه وسلم - قال: « لَا تَجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ مَقَابِرَ، إِنَّ الشَّيْطَانَ يَنْفِرُ مِنَ الْبَيْتِ الَّذِي تُقْرَأُ فِيهِ سُورَةُ الْبَقَرَةِ »؛⁴² رواه مسلم

د ابو هريره رضي الله عنه څخه روايت دی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي: «خپل کورونه قبرونه مه جوړوئ، ځکه چې شيطان له هغه کور څخه تېښتي چې پکې سورت البقره لوستل کيږي»؛ امام مسلم روايت کړی دی.

۱۴- عن أبي أُمَامَةَ الْبَاهِلِيِّ - رضي الله عنه - قال: سمعتُ رسول الله - صلى الله عليه وسلم - يقول: ((اَقْرَؤُوا الْقُرْآنَ، فَإِنَّهُ يَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ شَفِيعًا لِأَصْحَابِهِ، اَقْرَؤُوا الزَّهْرَاوَيْنِ: الْبَقَرَةَ، وَسُورَةَ آلِ عِمْرَانَ، فَإِنَّهُمَا تَأْتِيَانِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَأَنَّهُمَا غَمَامَتَانِ، أَوْ كَأَنَّهُمَا فِرْقَانِ مِنْ طَيْرٍ صَوَافٍّ، تُحَاجَّانِ عَنْ أَصْحَابِهِمَا، اَقْرَؤُوا سُورَةَ الْبَقَرَةِ، فَإِنَّ أَخْذَهَا بَرَكَهٌ، وَتَرْكُهَا حَسْرَةٌ، وَلَا يَسْتَطِيعُهَا الْبَطَلَةُ))⁴³؛ رواه مسلم.

د ابو امامه الباهلي رضي الله عنه څخه روايت دی چې وايي: ما د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه اوریدلي دي - چې فرمايل يې: « قرآن کریم تلاوت کړئ، ځکه چې دا به د قیامت په ورځ د خپلو ملګرو لپاره د شفاعت کوونکي په توګه راشي. دوه نورونه تلاوت کړئ: سورت البقره او سورت آل عمران ، ځکه چې دوی به د قیامت په ورځ د دوو ورېځو په څیر راشي، یا د مرغانو دوه ډلې په قطارونو کې، د خپلو ملګرو لپاره به شفاعت کوي. سورت البقره تلاوت کړئ، اخیستل یې نعمت دی، او پرېښودل یې پېښماني ده، اوسست خلک یې نشي تلاوت کولی. مسلم روايت کړی دی.

د الله تعالی د دې فرمان فضيلت: {إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ}⁴⁴

ژباړه: (بې شکه موږ د الله یو اوبې شکه موږ به هغه ته ورګرځو).

۱۵ - فضل قوله تعالى

- صحيح مسلم | الصفحة أو الرقم: 780 | خلاصة حكم المحدث: [صحيح] ، من أفراد مسلم على البخاري.⁴²
 - صحيح مسلم الصفحة أو الرقم: 804 | خلاصة حكم المحدث: [صحيح]، التخریج: من أفراد مسلم على البخاري.⁴³
 - البقرة: 156-⁴⁴

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

15- عن أم سلمة - رضي الله عنها - أنها قالت: سمعتُ رسول الله - صلى الله عليه وسلم - يقول: « مَا مِنْ مُسْلِمٍ تُصِيبُهُ مُصِيبَةٌ، فَيَقُولُ مَا أَمَرَهُ اللَّهُ: إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ، اللَّهُمَّ أَجِرْنِي فِي مُصِيبَتِي، وَأَخْلِفْ لِي خَيْرًا مِنْهَا، إِلَّا أَخْلَفَ اللَّهُ لَهُ خَيْرًا مِنْهَا »؛⁴⁵ رواه مسلم

- د ام سلمه رضي الله عنها څخه روایت دی وایي: ما د رسول صلی الله علیه وسلم څخه اوریدلي دي - چې ویل یې: "هیڅ مسلمان نشته چې په یوه مصیبت کې اخته شي او هغه څه ووایي چې الله تعالی ورته امر کړی دی: "بېشکه موږ د الله تعالی یو او یقینا موږ به هغه ته بیرته ورشو. ای خدایه، زما د مصیبت بدله راکړه او په غوره او ښه شی یې بدله راکړه، مګر دا چې خدای به یې په غوره شی بدله ورکړي." امام مسلم روایت کړی دی.

آیت الكرسي:

١٦ - عَنْ أَبِي بِنِ كَعْبٍ - رضي الله عنه - قال: قال رسول الله - صلى الله عليه وسلم -: « يا أبا المنذر، أَتَدْرِي أَي آيَةٍ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ مَعَكَ أَعْظَمُ؟ »، قُلْتُ: {اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ}، ضَرَبَ فِي صَدْرِي وَقَالَ: « لَيْسَ بِكَ الْعِلْمُ أَبَا الْمُنْذَرِ »؛⁴⁶ رواه مسلم

- د ابی بن کعب رضي الله عنه څخه روایت دی وایي: رسول الله صلی الله علیه وسلم - وفرمایي: "ای ابو المنذر، ایا ته پوهېږې چې د خدای د کتاب کوم آیت ستا سره تر ټولو لوی دی؟" ما وویل: "{اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ}"، "هغه زما سینه ووهله او ویې ویل: "علم دې تا ته خوښ شي، ابو المنذر." امام مسلم روایت کړی دی.

١٧ - عَنْ أَبِي أُمَامَةَ الْبَاهِلِيِّ - رضي الله عنه - قال: قال رسول الله - صلى الله عليه وسلم -: « مَنْ قَرَأَ آيَةَ الْكُرْسِيِّ دُبْرَ كُلِّ صَلَاةٍ مَكْتُوبَةٍ، لَمْ يَمْنَعْهُ مِنْ دُخُولِ الْجَنَّةِ إِلَّا أَنْ يَمُوتَ »؛⁴⁷ رواه النسائي.

- صحيح مسلم الصفحة أو الرقم: 918 | حكم المحدث : صحيح: من أفراد مسلم على البخاري.⁴⁵
 -⁴⁶مجموع الفتاوى | الصفحة أو الرقم : 130/17 | خلاصة حكم المحدث : صحيح ، أخرجه مسلم (810) -
 بلوغ المرام الصفحة أو الرقم: 97 | خلاصة حكم المحدث : صحيح ، أخرجه النسائي في ((السنن الكبرى)) (9928)، والطبراني -
 -⁴⁷(124) (134/8) (7532) واللفظ له، وابن السني في ((عمل اليوم والليلة))

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

د ابو امامه الباهلي رضي الله عنه څخه روايت دی وايي: رسول الله صلى الله عليه وسلم وفرمايل: "څوک چې د هر فرض لمانځه وروسته آيت الكرسي وويي، نو جنت ته د ننوتلو څخه به يې هيڅ شى منع نه کړي پرته له مرگ څخه." د امام نسائي په روايت سره دی .

۱۸ - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ - قَالَ: وَكَلَنِي رَسُولُ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - بِحِفْظِ زَكَاةِ رَمَضَانَ، فَأَتَانِي آتٍ، فَجَعَلَ يَخْتُمُ مِنَ الطَّعَامِ، فَأَخَذْتَهُ فَقُلْتُ: لَأَزْفَعَنَّكَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - فَقَصَّ الْحَدِيثَ - فَقَالَ: إِذَا أُوَيْتَ إِلَى فِرَاشِكَ، فَاقْرَأْ آيَةَ الْكُرْسِيِّ، لَنْ يَزَالَ مَعَكَ مِنَ اللَّهِ حَافِظٌ، وَلَا يَقْرُبُكَ شَيْطَانٌ حَتَّى تَصْبَحَ، فَقَالَ النَّبِيُّ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ -: «صَدَقَ وَهُوَ كَذُوبٌ، ذَاكَ شَيْطَانٌ»⁴⁸ رواه البخاري .

-د ابوهريره رضي الله عنه څخه روايت دی وايي: رسول الله صلى الله عليه وسلم ما ته د رمضان د زکات د ساتنې دنده وسپارله. بيا يو څوک راغی او د خوړو راتولول يې پيل کړل. ما هغه ونيو او ومې ويل: زه به تا د الله تعالى رسول ته بوځم او دغه حديث به ورته بيان کړم. هغه وويل: کله چې ته بستري ته لاړشې، آيت الكرسي ولوله، تل به ستا سره د خدای له لوري يوساتونکي وي، او ترسهاره پورې به هيڅ شيطان تا ته نږدې نه شي. رسول الله صلى الله عليه وسلم وفرمايل: « هغه تا ته رښتيا وويل، او هغه دروغجن دی. دا شيطان وو.». دامام بخاري رحمت الله عليه په روايت کې.

۱۹ - خو اتييم سورة البقرة :

19- عن النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ - عَنِ النَّبِيِّ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - قَالَ: « إِنَّ اللَّهَ كَتَبَ كِتَابًا قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْفِي عَامٍ، أَنْزَلَ مِنْهُ آيَاتَيْنِ، خَتَمَ بِهِمَا سُورَةَ الْبَقَرَةِ، وَلَا يُقْرَأُ فِي دَارِ ثَلَاثِ لَيَالٍ فَيَقْرُبُهَا شَيْطَانٌ »؛⁴⁹ رواه الترمذي.

د نعمان بن بشير رضي الله عنه څخه روايت دی چې پيغمبر صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي: « خدای تعالی د اسمانونو او ځمکې له پيداېښت څخه دوه زره کاله مخکې يو کتاب وليکه. له هغه څخه يې دوه آيتونه نازل کړل، چې په هغې سره يې سورت البقره پای ته ورسوله. دا په يوه

- صحيح البخاري الصفحة أو الرقم: 2311 | -48 :

- صحيح الترمذي الصفحة أو الرقم: 2882 | خلاصة حكم المحدث : صحيح -49

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

کورکې د دریو شپو لپاره نه لوستل کېږي پرته لدې چې شیطان ورته نږدې شي. « دامام ترمذي په روایت کې.

۲۰ - عن أبي ذر الغفاري - رضي الله عنه - قال: قال رسول الله - صلى الله عليه وسلم -: « أُوتِيَتْ هذه الآيات من آخر سورة البقرة، من كُنز تحت العرش، وَلَمْ يُؤْتِهَنَّ نَبِيٌّ قَبْلِي »؛⁵⁰ رواه أحمد

د ابوذر الغفاري رضي الله عنه څخه روایت دی چې ویلي یې دي: رسول الله صلى الله عليه وسلم وفرمايل: « ما ته دا آیتونه د سورت بقرې له پای څخه د عرش لاندې خزانې څخه راوړل شوي دي، اوله ما څخه مخکې هیڅ پیغمبر ته نه دي ورکړل شوي »؛ امام احمد حمت الله عليه روایت کړی دی.

۲۱ - عن أبي مسعود - رضي الله عنه - قال: قال النبي - صلى الله عليه وسلم -: « مَنْ قَرَأَ بِالْآيَتَيْنِ مِنْ آخِرِ سُورَةِ الْبَقَرَةِ فِي لَيْلَةِ كَفَّتَاهُ »⁵¹ متفق عليه.

د ابو مسعود رضي الله عنه څخه روایت دی وايي: رسول الله صلى الله عليه وسلم - وفرمايل: "څوک چې د شپې د سورت بقرې د پای دوه آیتونه ولولي، هغه به ورته کافي وي." سورة آل عمران

عن النَّوَّاسِ بْنِ سَمْعَانَ الْأَنْصَارِيِّ - رضي الله عنه - قال: سمعتُ النبي - صلى الله عليه وسلم - يقول: ((يُؤْتَى بِالْقُرْآنِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَأَهْلُهُ، الَّذِينَ كَانُوا يَعْمَلُونَ بِهِ، تَفْدُمُهُ سُورَةُ الْبَقَرَةِ، وَالْإِمْرَانِ))، وضرب لهما رسول الله - صلى الله عليه وسلم - ثلاثة أمثال ما نَسِيَهُنَّ بَعْدُ قَالَ: ((كَأَنَّهُمَا غَمَامَتَانِ، أَوْ ظِلَّتَانِ سَوْدَاوَانِ، بَيْنَهُمَا شَرْقٌ، أَوْ كَأَنَّهُمَا فِرْقَانِ مِنْ طَيْرٍ صَوَافٍّ، تُحَاجَّانِ عَنْ صَاحِبِهِمَا))؛⁵² رواه مسلم .

۲۲ - د النّوأس بن سمعان الانصاري رضي الله عنه څخه روایت دی وايي: ما له رسول الله صلى الله عليه وسلم - څخه واورېدل چې ويل يې: "قرآن به د قيامت په ورځ د هغه له څښتنانو سره، هغه کسان چې پر هغه به یې عمل کاوه، د سورت بقرې او آل عمران څخه مخکې به راوړل شي." اور رسول الله صلى الله عليه وسلم د دوی لپاره درې مثالونه وړاندې کړل چې له هغه وخت راهیسې ما نه دي هېر کړي. هغه وویل: "لکه څنګه چې دوه ورېځې وي، یا دوه تورې سیوري وي،

- صحيح الجامع الصفحة أو الرقم: 1060 | خلاصة حكم المحدث : صحيح-⁵⁰

- أخرجه البخاري (5009)، ومسلم (807) باختلاف يسير-⁵¹

- صحيح مسلم | الصفحة أو الرقم : 805 | -⁵²

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

د دوی ترمنځ به ختیځ وي، یا لکه څنگه چې دوی د مرغیو دوه ډلې وي چې په قطارونو کې د خپل ملګري په استازیتوب بحث کوي. "د احادیث شریف امام مسلم روایت کړی دی.

۲۳ – عن أبي أُمَامَةَ الْبَاهِلِيِّ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ - قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - يَقُولُ: « اِقْرُؤُوا الْقُرْآنَ، فَإِنَّهُ يَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ شَفِيعًا لِأَصْحَابِهِ، اِقْرُؤُوا الزَّهْرَاوِينَ: الْبَقْرَةَ وَسُورَةَ آلِ عِمْرَانَ، فَإِنَّهُمَا تَأْتِيَانِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَأَنَّهُمَا غَمَامَتَانِ، أَوْ كَأَنَّهُمَا فِرْقَانِ مِنْ طَيْرِ صَوَافٍ، تَحَاجَّانِ عَنْ أَصْحَابِهِمَا » ⁵³ رواه مسلم.

د ابو امامه الباهلي رضي الله عنه څخه روایت دی وایي: ما د رسول صلی الله علیه وسلم څخه اوریدلي دي - چې ویل یې: "قرآن کریم ولولئ، ځکه چې دا به د قیامت په ورځ د خپلو ملګرو لپاره د شفاعت کوونکي په توګه راشي. دوه روښانه سورتونه: بقره او آل عمران تلاوت کړئ، ځکه چې دوی به د قیامت په ورځ داسې راشي لکه څنگه چې دوی دوه وریځې وي، یا لکه د سپینو مرغیو دوه ډلې چې د خپلو ملګرو په استازیتوب بحث کوي. امام مسلم رحمت الله علیه روایت کړی دی.

۲۴ – خواتیم سورة آل عمران

-عن ابن عباس - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا - قَالَ: بَتَّ فِي بَيْتِ مَيْمُونَةَ، وَالنَّبِيِّ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - عِنْدَهَا، فَلَمَّا كَانَ ثَلَاثُ اللَّيْلِ الْآخِرِ أَوْ بَعْضُهُ، قَعَدَ فَنَظَرَ إِلَى السَّمَاءِ فَقَرَأَ: {إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِأُولِي الْأَلْبَابِ} [آل عمران: 190]... إِلَى آخِرِ السُّورَةِ. د ابن عباس رضي الله عنهما په قول - - هغه وویل: ما شپه د ميمونې په کور کې تیره کړه، او پيغمبر صلی الله علیه وسلم له هغې سره وو. کله چې د شپې وروستی دریمه برخه یا د هغې یوه برخه تیره شوه، هغه پورته شو او اسمان ته یې وکتل او دا آیت یې ولوست: {يَقِينًا د اسمانونو او ځمکې په پیدایښت او د شپې او ورځې په بدلون کې د پوهانو لپاره نښې دي.} [آل عمران: ۱۹۰] ... د سورت ترپایه پورې.

– سورة الإسراء

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

25- عن عائشة - رضي الله عنهما - قالت: كان النبي - صلى الله عليه وسلم - لا ينام على فراشه حتى يقرأ الزمرو بنى إسرائيل؛ (أي: سورة الإسراء)؛⁵⁴ رواه الترمذي.

له عائشې رضي الله عنها څخه روایت دی ، هغې وویل: رسول الله صلى الله عليه وسلم به تر هغه وخته پورې په خپله بستره کې نه ویده کېده ترڅو یې چې سورت الزمرا وسورت بنی اسرائیل نه وای لوستلي. (یعنې سورت الاسراء)؛ د امام ترمذي په روایت کې.

۲۶ – سورة الكهف:

26- عن البراء بن عازب - رضي الله عنه - قال: كان رجل يقرأ سورة الكهف، وإلى جانبه حصان مربوطة بشطّين، فتغشته سحابة، فجعلت تدنو وتدنو، وجعل فرسه ينفر، فلما أصبح أتى النبي - صلى الله عليه وسلم - فذكر ذلك له، فقال: « تلك السكينة تنزلت بالقرآن »؛⁵⁵ متفق عليه.

د البراء بن عازب رضي الله عنه په روایت - چې الله تعالی پرې راضي شي - وایي: یو سړی د سورة الكهف تلاوت کاوه، او د هغه ترڅنګ یو آس و چې په دوورسیو تړل شوی و وربخ پرې پوښلی و، او هغه نور هم نږدې کېدل پیل کړل، او آس یې لږ زېده. کله چې سهار شو، هغه پیغمبر صلی الله علیه وسلم ته راغی - خدای تعالی دې هغه ته برکت ورکړي او هغه ته دې سلام وکړي - او دا خبره یې ورته وکړه، او وې ویل: « دا هغه سکون دی چې د قرآن سره نازل شوی دی ».

۲۷ – عن أبي الدرداء - رضي الله عنه - أن النبي - صلى الله عليه وسلم - قال: « من حفظ عشر آيات من أول سورة الكهف، عصم من الدجال »؛⁵⁶ رواه مسلم.

د ابو درداء رضي الله عنه په روایت چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمایلي دي: "څوک چې د سورت الكهف له پیل څخه لس آیتونه حفظ کړي، هغه به د دجال څخه خوندي شي." مسلم روایت کړی دی.

رواه أحمد برقم: (24388)، والترمذي برقم: (2920) واللفظ له، -⁵⁴

- أخرجه البخاري (5011)، ومسلم (795) -

- - صحيح مسلم الصفحة أو الرقم: 809 | خلاصة حكم المحدث : [صحيح]⁵⁶

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

۲۸ - عن أبي سعيد الخدري رضي الله عن النبي صلى الله عليه وسلم: «مَنْ قَرَأَ سُورَةَ الْكَهْفِ كَمَا أُنْزِلَتْ، كَانَتْ لَهُ نُورًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ، مِنْ مَقَامِهِ إِلَى مَكَّةَ، وَمَنْ قَرَأَ عَشْرَ آيَاتٍ مِنْ آخِرِهَا، ثُمَّ خَرَجَ الدَّجَالَ لَمْ يَضُرْهُ»؛ صححه الألباني في سلسلة الأحاديث الصحيحة.⁵⁷

هغه صلى الله عليه وسلم - چې الله تعالى پرې رحمت وكړي او سلام ورته وكړي - وويل: "څوك چې سورت الكهف په هغه ډول ولولي لكه څنگه چې نازل شوى، دا به د قيامت په ورځ د هغه لپاره د هغه له ځاى څخه ترمكې پورې رڼا وي. او څوك چې د دې له پاى څخه لس آيتونه ولولي، بيا دجال راڅرگند شي، هغه ته به زيان ونه رسوي." دا د الباني لخوا د صحيحو حديثونو په لړۍ كې تاييد شوى دى.

۲۹ - عن أبي سعيد الخدري قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «مَنْ قَرَأَ سُورَةَ الْكَهْفِ فِي يَوْمِ الْجُمُعَةِ أَضَاءَ لَهُ مِنَ النُّورِ مَا بَيْنَ الْجُمُعَتَيْنِ»؛⁵⁸ صحَّحه الألباني في صحيح "الترغيب والترهيب".

هغه صلى الله عليه وسلم - چې الله تعالى پرې رحمت وكړي او هغه ته سلام وكړي - وويل: "څوك چې د جمعې په ورځ سورت الكهف تلاوت كړي، د دوو جمعو ترمنځ به يې رڼا روښانه شي." الباني په صحيح الترغيب والترهيب كې دا صحيح كړى دى.

د الله تعالى د دې فرمان فضيلت: {له تا پرته بل معبود نشته، ته پاك يې. په حقيقت كې زه د ظالمانو له ډلې څخه وم} [الانبيا: ۸۷]

-من سورة الأنبياء:

فضل قوله تعالى: {لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ} [الأنبياء: 87]

- صحيح الترغيب للالباني | الصفحة أو الرقم : 1473 | خلاصة حكم المحدث : صحيح لغيره | التخریج : أخرجه الحاكم (2072) واللفظ له، وأخرجه النسائي في ((السنن الكبرى)) (9909، 10788) مفرقاً باختلاف يسير، والطبراني في ((المعجم الأوسط)) - (1455) باختلاف يسير⁵⁷
-⁵⁸ صحيح الترغيب | الصفحة أو الرقم : 736 | حكم المحدث : صحيح | التخریج : أخرجه البيهقي (6209) واللفظ له، وأخرجه - الحاكم (3392) باختلاف يسير

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

30- عن سعد بن أبي وقاص - رضي الله عنه - قال: قال رسول الله - صلى الله عليه وسلم -: «دعوة ذي النون، إذ دعا وهو في بطن الحوت: لا إله إلا أنت سبحانك، إني كنت من الظالمين، فإنه لم يدع بها رجل مسلم في شيء قط، إلا استجاب الله له»؛⁵⁹ رواه الترمذي.

صحيح الترمذي الصفحة أو الرقم: 3505 | خلاصة حكم المحدث: صحيح

د سعد بن ابي وقاص رضي الله عنه څخه روايت دی وايي: چې رسول الله صلى الله عليه وسلم وفرمايل: «د ذوالنون دعا، كله چې هغه د كېدې دعا وكړه: لا إله إلا أنت سبحانك، إني كنت من الظالمين». ځكه چې هيڅ مسلمان سړي هيڅكله هم په دې سره د هيڅ شي لپاره دعا نه ده كړې مگر الله جل جلاله قبوله كړې ده «؛ د امام ترمذي رحمت الله عليه په روايت كې.

سورة [الم] تنزيل السجدة:

31- عن ابن عباس - رضي الله عنهما - قال: كان النبي - صلى الله عليه وسلم - يقرأ في فجر الجمعة بسورتَي {الم} * {تنزيل} {السجدة}، و{هَلْ أَتَى عَلَى الْإِنْسَانِ حِينٌ مِنَ الدَّهْرِ} {الإنسان}؛⁶⁰ متفق عليه.

د ابن عباس رضي الله عنهما څخه روايت دی - هغه وويل: رسول الله صلى الله عليه وسلم - به د جمعي په ورځ د سهار په لمناځه كې دوه سورتونه {الف، لام، ميم، تنزيل} {السجده} او {هَلْ أَتَى عَلَى الْإِنْسَانِ حِينٌ مِنَ الدَّهْرِ} {الإنسان} لوستل؛

32- عن جابر بن عبد الله - رضي الله عنه - قال: كان رسول الله - صلى الله عليه وسلم - لا ينام حتى يقرأ {الم} * {تنزيل} {السجدة}، {تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ} {الملك}؛⁶¹ رواه الترمذي، وصَحَّحه الألباني.

د جابر بن عبدالله رضي الله عنه څخه روايت دی- هغه ويلي دي: رسول الله صلى الله عليه وسلم تر هغه وخته پورې نه ويده كېده تر څو چې يې {السجده}، { تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ } وويل.

صحيح الترمذي الصفحة أو الرقم: 3505 | خلاصة حكم المحدث: صحيح -⁵⁹

تخريج المسند لشاكر | الصفحة أو الرقم: 114/5 | خلاصة حكم المحدث: إسناده صحيح | التخريج: أخرجه مسلم (879)

- باختلاف يسير⁶⁰

-⁶¹ أخرجه الترمذي (2892) واللفظ له، وأحمد (14659) باختلاف يسير

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

[الملک] نه وای لوستلی؛ دا حدیث امام ترمذي رحمت الله عليه روايت کړی او الباني رحمت الله عليه صحيح کړی دی.

فضل قوله تعالى: قُلِ اللَّهُمَّ فَاطِرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ {الزمر: 46}

- د سورة الزمر څخه / د الله تعالى د دې فرمان فضيلت: (روايه، ای الله ای، د اسمانونو او ځمکې پيدا کوونکيه) [الزمر: ٤٦]

- عن أبي سلمة بن عبد الرحمن بن عوف - رضي الله عنه - قال: سألت عائشة أم المؤمنين - رضي الله عنها -: بأي شيء كان النبي - صلى الله عليه وسلم - يفتتح صلاته إذا قام من الليل؟ قالت: كان إذا قام من الليل افتتح صلاته: «اللهم رب جبرائيل، وميكائيل، وإسرافيل، فاطر السموات والأرض، عالم الغيب والشهادة، أنت تحكم بين عبادك فيما كانوا فيه يختلفون، اهدني لما اختلف فيه من الحق بإذنك، إنك تهدي من تشاء إلى صراط مستقيم»؛⁶² رواه مسلم

د ابو سلمه بن عبد الرحمن بن عوف - رضي الله عنهما څخه روايت شوی چې هغه وویل: ما د مؤمنانو له مورعائشې - رضي الله عنها - څخه وپوښتل: رسول الله - صلى الله عليه وسلم - به چې کله د شپې له خوبه پاڅېده، نو لمونځ به یې په څه پیل کاوه؟ هغې وویل: کله به چې هغه د شپې له خوبه پاڅېد، نو دا دعا به یې ویله: "ای د جبرائیل، میکائیل او اسرافیل ربه، د اسمانونو او ځمکې پيدا کوونکې، د پټو او ښکاره شیانو پوهونکې، ته د خپلو بندگانو ترمنځ د هغه څه په اړه پرېکړه کوي چې دوی پکې اختلاف لري. ماته د هغه څه په اړه حق وښیې چې دوی پکې اختلاف لري، ستا په اجازه. بې له شکه ته هر چا ته چې وغواړې سمه لارښیې." امام مسلم رحمت الله عليه روايت کړی دی.

فضل المسبحات:

عن العرياض بن سارية - رضي الله عنه - أن النبي - صلى الله عليه وسلم - كان لا ينام حتى يقرأ المسبحات، ويقول: فيها آية خير من ألف آية؛ رواه الترمذي، وصححه الألباني⁶³. يعني بالمسبحات: الحديد، والحشر، والصف، والجمعة، والتغابن.

د العرياض بن ساريه - رضي الله عنه څخه روايت شوی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم به - تر هغه وخته پورې نه ویده کېده ترڅو چې یې تسبیحات نه وای لوستلي، او ویل به یې: په دې

- ⁶² أخرجه مسلم (770)، وأبو داود (767)، والترمذي (3420) واللفظ لهم - ⁶³ - صحيح الترمذي الصفحة أو الرقم: 2921

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

کې یو آیت دی چې له زرو آیتونو څخه غوره دی؛ دا حدیث امام ترمذي رحمت الله عليه روایت کړی او الباني رحمت الله عليه صحيح کړی دی.

- د تسبیحاتو څخه مراد دی: (الحديد، الحشر، الصف، الجمعة، او التغابن).

۳۵ - سورة الملك:

35 - عن أبي هريرة - رضي الله عنه : عن النبي - صلى الله عليه وسلم - قال: « إن سورة من القرآن، ثلاثون آية، شَفَعَتْ لرجل حتى غفر له، وهي سورة: {تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ} »؛⁶⁴ رواه الترمذي، وصححه الألباني.

-د ابوهريره رضي الله عنه څخه روایت دی چې رسول الله صلى الله عليه فرمايلي دي: « د قرآن کریم يو سورت، چې دېرش آیتونه لري، د يو سړي لپاره ترهغه وخته پورې شفاعت کوي چې هغه ته بخښنه وشي، اودا سورت دی: {تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ} »؛ دا حدیث امام ترمذي رحمت الله عليه روایت کړی او الباني رحمت الله عليه صحيح کړی دی.

۳۶ - عن ابن عباس - رضي الله عنهما - عن النبي - صلى الله عليه وسلم - قال: « مَنْ قرأ سورة الملك كل ليلة جاءت تجادل عن صاحبها »⁶⁵ أخرجه الترمذي.

- د ابن عباس رضي الله عنهما څخه روایت دی هغه وويل: رسول الله صلى الله عليه وسلم وفرمايل: « څوک چې هره شپه سورت الملك ولولي، نو دا به د خپل تلاوت کوونکي لپاره بحث او جگړه کوي »؛ دا حدیث شريف دامام ترمذي رحمت الله عليه په روایت کې.

۳۷ - عن جابر بن عبد الله - رضي الله عنه - قال: كان رسول الله - صلى الله عليه وسلم - لا ينام حتى يقرأ {الم * تَنْزِيلُ} {السجدة}، {تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ} {الملک}؛ رواه الترمذي، وصححه الألباني.

د جابر بن عبدالله رضي الله عنه څخه روایت دی ده ويلي دي: رسول الله صلى الله عليه وسلم به ترهغه وخته پورې نه ويده کېده ترڅو چې يې « الم * تَنْزِيلُ {السجدة} او {تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ

- ⁶⁴ أخرجه الترمذي (2891) واللفظ له، وأخرجه أبو داود (1400)، وابن ماجه (3786) باختلاف يسير

⁶⁵

٣٨ - سورة الكافرون:

د سورة الإخلاص فضليت :

32

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

وسلم - صلى الله عليه وسلم - وفرمايل: "په هغه ذات قسم چې زما روح يې په لاس کې ده، دا د قرآن د درېمې برخې سره برابر دی." د بخاري په روايت کې.

٤١ - عن أبي الدرداء - رضي الله عنه - عن النبي - صلى الله عليه وسلم - قال: أيعجز أحدكم أن يقرأ في ليلة ثلث القرآن؟))، قالوا: وكيف يقرأ ثلث القرآن؟ قال: {قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ} تعدل ثلث القرآن. ٦٩ رواه مسلم.

د ابودرداء رضي الله عنه څخه روايت کوي چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي يې دي: "ايا له تاسو څخه څوک په يوه شپه کې د قرآن کریم دريمه برخه نشي لوستلی؟" هغوی وويل: څنگه به يو څوک د قرآن کریم دريمه برخه تلاوت کړي؟ هغه وفرمايل: {ووايه: قل هو الله أحد} د قرآن د درېمې برخې سره برابر دی. مسلم روايت کړی دی.

٤٢ - عن أنس بن مالك - رضي الله عنه - أن رجلاً قال: يا رسول الله، إنني أحب هذه السورة: {قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ} فقال: «إِنَّ حُبَّكَ إِيَّاهَا يَدْخُلُكَ الْجَنَّةَ»؛ رواه الترمذي وصححه الألباني. ٧٠

د انس بن مالک رضي الله عنه څخه روايت دی چې يو سړي وويل: اى د خداى رسول، زه دا سورت خوښوم: {قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ}. هغه وفرمايل: د دې سره ستا مينه به تا جنت ته داخل کړي. دا حديث ترمذي روايت کړی او الباني صحيح کړی دی.

٤٣ - عن معاذ بن أنس قال قال رسول الله - صلى الله عليه وسلم -: «من قرأ {قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ} حتى يخطمها عشر مرات، بنى الله له قصرًا في الجنة»؛ ٧١ سلسلة الأحاديث الصحيحة.

د خداى رسول - صلى الله عليه وسلم - فرمايلي دي: "څوک چې {قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ} ووايي ترهغه چې لس ځله يې بشپړ کړي، خداى به د هغه لپاره په جنت کې يوه ماڼۍ جوړه کړي." د صحيحو احاديثو لړۍ.

44- عن أبي هريرة، قال: أقبلت مع رسول الله صلى الله عليه وسلم فسمع رجلاً يقرأ: قل هو الله أحد الله الصمد فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «وجبت.» قلت: ما وجبت؟ قال:

٦٩- صحيح مسلم الصفحة أو الرقم: 811

ابن القيسراني | المصدر : ذخيرة الحفاظ الصفحة أو الرقم : 1203/2 | خلاصة حكم المحدث : [فيه] مبارك بن فضالة ضعيف , ٧٠- أخرجه أحمد (12432) واللفظ له، والترمذي (2901) وفيه قصة، والدارمي (3478) باختلاف يسير مجموع فتاوى ابن باز الصفحة أو الرقم : 285/26 | خلاصة حكم المحدث : إسناده ضعيف | : أخرجه أحمد (15610)، والعقيلي - في ((الضعفاء الكبير)) (96/2)، والطبراني (183/20) (397) باختلاف يسير. ٧١

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

«الجنة». هذا حديث حسن صحيح غريب لا نعرفه إلا من حديث مالك بن أنس، وابن حنين هو: عبيد بن حنين "رواه الترمذي وصححه الألباني⁷²

د ابوهريره رضی الله عنه څخه روایت شوی دی هغه ویلي دي: زه له رسول الله صلی الله علیه وسلم سره راغلم یو سړي دا آیت ولوست: "قل هو الله أحد الله الصمد." د خدای رسول صلی الله علیه وسلم وفرمایل: "واجب شو." ما وویل: "څه شی واجب شول؟" هغه وفرمایل: "جنت." دا حدیث امام ترمذي روایت کړی او الباني صحیح کړی دی.

۴۵ – فضل المعوذتين

۴۵- عن معاذ بن عبد الله بن خبيب بن أبيه، قال: خرجنا في ليلة مطيرة، وظلمة شديدة؛ نطلب رسول الله - صلى الله عليه وسلم - يصلي لنا، قال: فأدركته، فقال: « قل », فلم أقل شيئاً، ثم قال: « قل », فلم أقل شيئاً، قال: « قل », فقلت: ما أقول؟ قال: « قل هو الله أحد، والمعوذتين، حين تمسي وتصبح ثلاث مرّات، تكفيك من كل شيء »؛ رواه الترمذي وصحّحه الألباني⁷³

د معاذ بن عبدالله بن خبيب بن ابیة څخه شوی دی وايي: موږ په یوه باراني شپه کې بهرته ووتلو او ډیره تیاره وه. موږ رسول الله کاته چې موږ ته لمونځ را کړي. هغه مو وموند راته وېي فرمایل: "ووايه"، مگر ما هیڅ ونه ویل. بیا یې وویل: "ووايه"، مگر ما هیڅ ونه ویل. هغه وفرمایل: "ووايه"، نو ما وویل: زه څه ووايم؟ هغه وفرمایل: "کله چې ویده شي او له خوبه راویښ شي، درې ځله ووايه: قل هو الله أحد، او معوذتین. دا به ستا د هرڅه په وړاندې کافي وي." دا حدیث ترمذي روایت کړی او الباني صحیح کړی دی.

۴۶ – قال رسول الله - صلى الله عليه وسلم -: ((يا عقبه ألا أعلمك سوراً، ما أنزلت في التوراة، ولا في الزبور، ولا في الإنجيل، ولا في الفرقان مثلهنّ، لا يأتينّ عليك إلّا قرأتهم فيها، قل: قل هو الله أحد، وقل أعوذ بربّ الفلق، وقل أعوذ بربّ الناس))؛ سلسلة الأحاديث الصحيحة.⁷⁴

رسول الله صلی الله علیه وسلم - وفرمایل: "ای عقبه، ایا زه تاته داسې سورت ونه ښیم چې د هغې په څېر سورتونه په تورات، زبور، انجيل او فرقان کې نازل شوي نه دي، ترڅو ته په هغو کې

⁷²- أبواب فضائل القرآن باب ما جاء في سورة الإخلاص (حديث رقم: 2897)

⁷³- صحيح أبي داود الصفحة أو الرقم: 5082 | خلاصة حكم المحدث: حسن

⁷⁴- السلسلة الصحيحة | الصفحة أو الرقم: 2861 | خلاصة حكم المحدث: إسناده صحيح

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

له لوستلو پرته ورسره ونه گوري؟ وو ايه: {وَوَيْه: {قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ}، او {قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ}، او {قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ}، " د صحيحو احاديثو لري.

٤٧ - عن عقبه بن عامر - رضي الله عنه - قال: قال رسول الله - صلى الله عليه وسلم -:

أَلَمْ تَرَ آيَاتِ أَنْزَلَتِ اللَّيْلَةَ لَمْ يُرْمَلْهُنَّ قَطُّ؟! {قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ}، و {قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ} 75.

د عقبه بن عامر رضي الله عنه څخه روايت دی - چې رسول الله صلى الله عليه وسلم وفرمايل: « ايا تاسو هغه آيتونه نه دي ليدلي چې نن شپه نازل شوي دي، د هغو په څير چې مخکې هيڅکله نه دي ليدل شوي؟! {قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ}، او {قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ} »؛ امام مسلم روايت کړی دی.

٤٨ - عن عائشة - رضي الله عنها - أن النبي - صلى الله عليه وسلم - كان ينفث على نفسه في المرض الذي مات فيه بالمعوذات، فلما ثقل، كنت أنفث عليه بهنً، وأمسح عنه بيده لبركتها؛ 76 رواه البخاري.

د عائشې رضي الله عنها څخه روايت دی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم به د خپلې ناروغۍ په وخت کې د معوذات سورتونه لوستل او کله چې هغه سخت ناروغه شو، نو ما به يې پرسر لوستل او د هغوی د برکت له امله به يې په خپل لاس مسح کول. د بخاري په روايت کې.

دریم فصل: د قرآن کریم د حفظ کولو قواعد:

- د قرآن کریم د حفظ کولو لپاره د طلايي قواعدو لنډيز، او د حفظ کولو طلايي کلونه چې د پنځو کلونو څخه تر نږدې درې ويشت کلونو پورې دي؛ په دې عمر کې، د يو کس حافظه ډېره ښه وي، او هغه بايد د الله تعالی د کتاب په حفظ کولو سره د يادو طلايي کلونو څخه ګټه پورته کړي، يا څومره چې هغه وکولی شي. حفظ يې کړي، په دې عمر کې حافظه ډېره چټکه، او هېرول ډېر وړوي.

75- صحيح مسلم الصفحة أو الرقم: 814

- 76- صحيح البخاري الصفحة أو الرقم: 5751 | خلاصة حكم المحدث: [صحيح]

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

اوله قاعده: اخلاص دی :

دا اړینه ده چې صادقانه نیت ولری، خپل هدف سم کړی، او د قرآن کریم حفظ اوساتنه د الله تعالی د رضا لپاره، او د هغه د جنت گټلو او د هغه د رضا ترلاسه کولو لپاره وکړی. د هغه چا لپاره هیڅ اجر نشته چې قرآن کریم د ځان بنودلو یا شهرت لپاره حفظ کوي. په دې کې شک نشته چې هغه څوک چې قرآن کریم د دنیا په هیله او د دنیا د اجر په لټه کې لولي، گناهگاردی او په آخرت کې به په اور کې وسوځول شي.

باید چې نیت یې خالص وی ترڅو چه د قرآن کریم یا دول او هغه ته پاملرنه د الله جل جلاله دپاره وگرځوی اودده د رضا حاصلول او جنت ته تلل او د هغه لویو جائزو گټل هم هغه چا ته دی چه قرآن کریم یې ووايه او یاد یې کړ.

الله جل جلاله فرمائي: .فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ (2) أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَى إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فِي مَا هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ كَفَّارٌ (3) ⁷⁷
قال الله تعالى: «لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ» ⁷⁸

يعني: دهماغه الله بندگی وکړه د هغه لپاره ددين به خالص کولوسره ، خبردار، دين خالص د خدای لپاره دی.

الله جل جلاله فرمائي: قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ (11) الزمر. ⁷⁹

يعني (أى پیغمبره.) دوى ته ووايه ما ته امر شويدي چې د الله پاک لپاره ددين پرخالصولوسره دهغی بندگی وکړم. ⁸⁰

الله جل جلاله فرمائي: (أنا أغنى الشركاء عن الشرك، مَنْ عَمِلَ عَمَلًا شَرَكَ فِيهِ مَعِيَ غَيْرِي، تَرَكْنَاهُ وَشَرَكُهُ. ⁸¹

-سورت الزمر ایت ۲ او ۳. ⁷⁷

-الزمر آیت ۳۰، ⁷⁸

-الزمر ایت ۱۱. ⁷⁹

-تفهيم القرآن ج ۳ ص ۵۶۴. ⁸⁰

صحيح مسلم نمبر ۲۹۸۵ - ⁸¹

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

ژباړه : الله جل جلاله فرمائی : زه ډیر بې پروا د شریکانویم له شرک څخه چاچې کوم عمل وکړ او زما سره یې شریک ونيو ، نو دی اودده شرک مو پریښودل ، دا حدیث شریف حضرت ابوهریره رضی الله عنه روایت کړی او امام مسلم پخپل صحیح کې راوړی دی .

یعني : کوچنی شرک : هر هغه عمل چې شریعت یې دکولو څخه منع کړې ده او لوی شرک ته وسیله او په هغه کې دو اقع کیدو سبب کېږي کوچنی شرک دی ، پدې سره څوک مسلمانۍ څخه نه وځي اوددې شرک څخه یوه هم ریاء ده او دا کار د منافقانو عمل دی او پدې پورتنی مبارک حدیث شریف کې هم دا ذکر راغلی دی ، نو الله جل جلاله دهر څه څخه بې پروا او غني ذات دی او هیڅ شریک نلري او همدغه ذات ورکوونکي دی او کله چې انسان کوم عمل ترسره کړي اودغه عمل یواځې دالله جل جلاله لپاره وي ، نو دغه انسان بل څوک ورسره شریک کړي ، الله جل جلاله یې پریردي او دغه عمل نه قبلوي او هیڅ ثواب نه ورکوي ، که څوک لمونځ کوی خو بل شخص ورسره شریک ونیسي نو دغه لمونځ هم نه قبلېږي ، الله جل جلاله ټول خلک پیدا کړي دي ، همدغه الله پاک رزق ورکوي ، نو څنگه کیدای شي چې د الله پاک مقابله وکړي نعمتونه یې ترلاسه کوي اوبیا شریک ورسره نیسي ، نو الله پاک د هغه عمل څخه بیزاره دی چې اخلاص په کې نه وي اوریاء په کې وي ، په حدیث شریف کې راځي : اَنَّ الرِّیَاءَ إِذَا دَخَلَ فِي الْعِبَادَةِ؛ فَإِنَّهَا لَا تُقْبَلُ.

یعنی : کله چې ریاء په عبادت کې داخله شي بیا دغه نه قبلېږي .

چاچې قرآن کریم د ریاء لپاره وویلو او یاد یې کړه یخ اجرې نشته او چاچې د دنیا د حاصلولو لپاره وویلو بیشکه دی گناهکار دی .

دوهمه قاعده :. د تلفظ او لوستلو اصلاح:

دا یوازې د یو ماهر قاری یا ماهر حافظ په اوریدلو سره ترسره کیدی شي ، داد تجوید د علم په زده کړه حاصلی دی شي نو د تجوید زده کول اړین دي ، ځکه چې د هغې زده کول د هر مسلمان لپاره انفرادي مکلفیت دی ، اودا د اکثریت نظر دی .

حضرت محمد صلی الله علیه وسلم چه فصیح ترین د عربو وه قرآن کریم یې د حضرت جبریل علیه السلام څخه په شفاهی ډول واخست .

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

او هر کال به ئې دروژې په میاشت کې جبریل علیه السلام ته وراورولو، په هغه کال کېنې چې وفات شو دوه ځله یې قرآن کریم حضرت جبریل علیه السلام ته تیر کړ او هغه غوږ ورته نیولی وه. ، داد بخاری شریف حدیث دی .

حضرت محمد صلی الله علیه وسلم خپلو صحابه کرامو ته په شفاهي ډول ورسودلی دی ، او همدارنگه د صحابه کرامو څخه یوې ډلې د بلې پسې په همدې ډول اوریدلی دی او په همدې ډول باید قرآن کریم تلاوت کړل شي .

تر هر څه د مخه د قرآن کریم د لوستلو دپاره د قرائت صحیح کول دي او باید پدې کې پخپل ځان باندې اعتماد ونکړي شي ، اگرکه دغه کس په عربي ژبه او دهغې په قواعد وپوه هم وي ، ځکه چې په قرآن کریم کې ډیر داسې آیا تونه موجود دي چې د عربي ژبې د قواعد وسره سمون نه خوري او هر څوک ترې استنباط نشي کولای .

دریمه قاعده : دهرې ورځې دپاره دیادولود اندازه معلومول دي (هره ورځ د حفظ کولو سلنه ټاکل) :

هغه څوک چې غواړي قرآن حفظ کړي باید دا معلومه کړي چې هغه په یوه ورځ کې څومره حفظ کولی شي، د مثال په توګه، څو آیتونه، یا د قرآن کریم یوه یا دوه پاڼې، یا د یوې برخې اتمه حصه. هغه باید هڅه وکړي چې هیڅکله له دې څخه کم حفظ نه کړي ، یا له دې څخه ډیر نه وي. که هغه ځان قوي ومومي، نو هغه باید دا د تیرو بیاکتنې، یا تلاوت او غورکولو، او داسې نورو لپاره وقف کړي.

د حفظ د اندازه د معلومولو او د قرائت د صحیح کولو وروسته د په ډیرو ویلو (تکرار) شروع کوي، او باید چې دا تکرار په ښه آواز او چټولو باندې وي ، ځکه چې پدې کې اول د سنتو متابعت او بیا د یادښت محکم والی او د حفظ پخیدل دي .

-دښه آواز په ویلو سره یاد قوي کيږي او ژبه په یو معلوم او از عادت او اموخته کیږي ، چې پردې باندې غلطی زرتزره پېشندل کیږي .

-کله چې د آیت معین آواز او د قرائت اندازه ګډه وډه شي نو قاری پری پوهیږي ځکه ژبه په غلطی نه چلېږي او آواز یې ګډ وډ شویږي نو زرتزره یې په یاد ورځي،

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

قرآن کریم په ښه آواز ویل یو غوښتل شوی (مطلوب) چې مخالفت یې روا ندی .

رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمائی : من لم يتغن بالقرآن فليس منا «

-يعني : چا چې قرآن کریم په ښه آواز تلاوت نکړ زموږ له ډلې څخه ندی .

څلورمه قاعده : د ورځې معلومې اندازې څخه مه تیرېږه ترڅو یې چې پوره یاد کړې:

-دا د حفظ د اندازې ټاکلو او د تکرار په واسطه د تلاوت د اصلاح کولو وروسته پیل کېږي. دا

تکرار باید په ښه آواز ویلو سره وي.

-دا لومړی د ستړیا د لرې کولو لپاره دی،

- دوهم د حفظ د پیاوړتیا لپاره، او زړه د قرآن کریم سره مینه کولو او د هغه د تلاوت کولو لپاره روږدي کیدو ته هڅول دي.

د یادوونکي (حافظ) دپاره د نوي درس شروع کول نشته ترڅو پورې چې زوړ درس ئې پوره نوي یاد کړی . ، داځکه چې په ذهن کې ئې ثابت پاتې شي .

د شپې او ورځې همیشه درس ویل د حفظ دپاره مرسته کوي ، او دا په پټ (خفيه) لمانځه کې د یواځې (منفرد) لمونځ کوونکي او په جهري لمانځه کې د امام دپاره په لوستلو سره کېږي . او همدارنگه د نفل او د لمانځه په آخر او د لمونځونو د انتظار په وخت کې په ویلو سره حفظ ته ګټه رسوي .

چې پدې ډول حفظ ډیر زیات آسانېږي ، او هریوئ اګر که په ډیرو کارونو هم مشغول وي کولای ئې شي .

داځکه چې د قرآن کریم د حفظ دپاره خاص وخت نه نیسي . بلکې د قرآن په صحیح والي باندې اکتفاء کوي .

-په فرضي او نفلي لمونځونو کې په لوستلو او د لمونځونو په وخت کې د حفظ دپاره پاملرنه کول دي .

چې پدې اساس (ډول) کولی شي ورځنی درس د شپې د راتګ څخه مخکې کې ئې ښه یاد کړي .

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

- او که چېرې په دغه ورځ کوم کار ورته پید شي نو باید نوی درس پریري او د زور درس یادولو ته دوهمه ورځ هم دوام ورکړي ترڅو چې ښه ئې حفظ کړي . د حفظ مهارت ترلاسه کول ضروري دي .

پنځمه قاعده: د خپل حفظ لپاره باید یو معین او مشخص قرآن کریم اختیار کړي .

د خپل ځان د پاره یو خاص قرآن کریم اختیار کړه مه ئې بدلوه ، ځکه چې سړی یې په کتلوداسې حفظ کوي لکه په اوریدلو باندې ، او د قرآن کریم آیاتونه او ځایونه په ډیرو لوستلو او لیدلو باندې د سړي په ذهن کې ځای نیسي .

- ځکه هغه څوک چې حافظ نوي ، قرآن کریم ئې هغه دی چې حفظ کوي ئې او یانې د مختلفو قرآن کریمونو څخه چې د آیاتونو ځایونه یې مختلف وي حفظ ئې ډیر سست او سخت کیږي . نو پدې ډول باید حافظ یو قسم قرآن کریم بې له کوم تغیر څخه د ځان لپاره وساتي .

شپږمه قاعده: پوهه د حفظ لارده .

دیادو شوو آیاتونو حفظ او ددوی په منځ کې د ارتباط د سبب پیژندنه د حفظ سره ډیره لویه مرسته کوي .

پرحافظ باندې لازم دي چې دهغه آیاتونو په منځ کې چې حفظ کول ئې غواړي د ارتباط پیژندنه او د تفسیر لوستل دي ، او د لوستلو په وخت کې د ذهن وینښ ساتل دي .

ترڅو چې د آیاتونو یادښت ورته آسانه شي ، په حفظ کې باید په پوهه (فهم) باندې یواځې اعتماد ونکړئ شي ، بلکې پدې کې اصل او اساس تکرار کول دي .

ترڅو پورې چې ژبه په قرائت باندې وچلیري اگر که ذهن په ځینو وختونو کې د معنی د اخستلو او په هغې باندې د پوهیدو څخه عاجزوي .

او هغه څوک چې یوازې په (فهم) پوهه باندې اکتفاء وکړي ډیر ئې هیریري ، ځکه په ډیر کم تیتوالي یې قرائت قطع کیږي ، اوداد دا ورته قرائت په وخت کې ډیر پیښیږي .

اوومه قاعده: دیو سورت څخه ترهغه مه تیریره چې اول ئې په اخر پورې وصل نکړي .

دیو سورت د پوره کولو څخه باید بل سورت ته لارښي ، ترڅو ئې چې ښه نه وي حفظ کړی ، او اول یې په اخر پورې وصل نه کړي ، او ژبه ئې په آسانی او بې له کومې سختۍ او تکلیف څخه د

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

آياتونو په يادولو او وصل کولو وچلېږي ، او بايد داسې لکه داوبو په شان ښه په آساني سره ئې حفظ کړي .

اوبې له کومې سختې څخه سورت ولولي اگرکه ئې ذهن د معنی د متابعت څخه کله عاجز هم شي .

لکه چې زموږ څخه يو څوک سورت فاتحه بې له کومې سختې څخه لولي دا د ډير تکرار او ويلو په سبب باندې کيږي ، مگر دهر سورت حفظ د فاتحې په ډول نه کيږي که چيرې وي هم خو ډير لږ پيدا کيږي ، دافقط د مثال په ډول دي .

بايد چې په ذهن کې سورت ښه ثابت ، ټينګ او محکم وي ، اوبل درس ته ترهغې لارښې ترڅوئې دا درس ښه نوي پوخ کړی .

اتمۀ قاعده : هميشه ئې بل کس ته وراورول .

بايد چې حافظ پخپل ځان باندې په حفظ کې اعتماد ونکړي او د هميش دپاره خپل حفظ بل چاته ورواوري او يا دقرآن کریم متابعت وکړي .

څومره ښه ده چې دا ديوه ښه حافظ (قاری) سره وي ، ترڅوئې چې حافظ په هغه په هغه درس ښه پوه کړي کوم يې چې بې له حفظ څخه تکرار کړی او يايې قرائت هيرشويدی دهغې اندازې چې د حفظ کولو قصد يې وي .

ډير داسې حافظان شته چې يوسورت غلط حفظ کوي او فکريې ورته نوي ، سره ددې چې په قرآن کریم يې هم گوري ، ځکه چې لوستل د کتلو څخه وړاندې وي .

قرآن کریم ته دکتلوسره دحفظ په نيت هم دغلطۍ ځای نه ويني ، نوپدې ډول بل چاته د قرآن کریم په وړولو باندې د غلطۍ د اصلاح يوه ښه وسيله او دحفظ او ذهن دپاره يې دائمي (هميشه) بيداری کيږي .

نهمۀ قاعده : هميشه د قرآن کریم متابعت کول .

دقرآن کریم حفظ دبل هر شي څخه لکه شعراونثرفرق لري ځکه چې قرآن کریم ډير زرد ذهن څخه وځي .

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

د حضرت ابو موسی اشعری رضی الله عنه څخه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي: -تَعَاهِدُوا هَذَا الْقُرْآنَ، فَوَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَهَوَ أَشَدُّ تَقَلُّبًا مِنَ الْإِبِلِ فِي عُقْلِهَا. 82.

- ژباړه: زما دپه هغه ذات قسم وي چې زما نفس يې په لاس کې دی، د دې قرآن کریم د یادې وتل او هیریدل يې د اوبسانو د خپلورسیو څخه د خلاصون په پرتله ډیر زیات دی. متفق علیه (البخاري (۵۰۳۳) او مسلم (۷۹۱)).

- معنی دا ده چې که یو څوک په دوامداره توګه قرآن کریم تلاوت نه کړي او حفظ يې تکرار نه کړي، نو دا به د هغه له سینې څخه داسې ووځي لکه څنګه چې اوبسان د خپلورسیو سره تېښتي، او دوی د تېښتې لپاره تر ټولو ګړندي څاروي دي.

د قرآن کریم پریښودل د هغه د هیرولو یو له دلیلونو څخه دی، او پایلې يې په دنیا او آخرت کې خورا بدې دي. د قرآن کریم پریښودل د کلمو پریښودل، د معنی پریښودل او د عمل پریښودلو ته شامل دی. یو سړی کولی شي دا د شپې او ورځې په هروخت کې تلاوت کړي. ځکه چې هغه پرې عمل نه وي کړی، او یا ممکن په شفاهي ډول یې تلاوت کړي مګر په معنی يې ونه پوهیږي، نو دا پریښودل ګڼل کیږي. ځکه چې الله تعالی فرمایي: ﴿ كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبَارَكٌ لِيَدَّبَّرُوا آيَاتِهِ وَلِيَتَذَكَّرَ أُولُو الْأَلْبَابِ ﴾ سورت ص آیت ۲۹.

ژباړه: {دا یو برکتناک کتاب دی چې موږ ته نازل کړی دی، [ای محمده]، ترڅو دوی د هغې په آیتونو کې غور وکړي او د عقل خاوندان ترې پند واخلي.}

-نوکه چېرې غور او فکر نه وي، نو دا د قرآن کریم پریښودل دي.

روی البخاري ومسلم في صحيحهما عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "إِنَّمَا مَثَلُ صَاحِبِ الْقُرْآنِ كَمَثَلِ صَاحِبِ الْإِبِلِ الْمُعَقَّلَةِ، إِنْ عَاهَدَ عَلَيْهَا أَمْسَكَهَا وَإِنْ أَطْلَقَهَا ذَهَبَتْ." 83

امام بخاری او امام مسلم رحمهما الله تعالی په خپلو صحیحینو کې د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما څخه روایت کړی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي: د قرآن کریم حافظ د هغه اوبن وان په څیر دی چې اوبن یې کلک تړلی شوی وي، که چېرې توجه ورته وکړي او څارنه

82- المصدر: أخرجه البخاري (5033)، ومسلم (791).

- البخاري 4/ 1920 رقم 4743. مسلم 1/ 543 رقم 789⁸³.

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

یې وکړي نووبه یې نیسي يعني په حفظ کې به یې پاتې شي او که یې پریردي نو ترې لاړ به شي يعني د حفظ څخه به یې ووځي .

- په حدیث شریف کې: د قرآن کریم د تلاوت او مطالعې لپاره هڅونه، او د هغه د نه لوستلو له امله د هېرېدو په وړاندې خبرداری دی ..

په بل حدیث شریف کې راغلي دي چې عن أبي موسى الأشعري رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال : -تَعَاهِدُوا الْقُرْآنَ، فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَهَوَ أَشَدُّ تَفَصِّيًا مِنَ الْإِبِلِ فِي عُقُلِهَا⁸⁴.

ژباړه : حضرت ابو موسی اشعری رضي الله عنه د نبی کریم صلی الله علیه وسلم څخه روایت کړی چې فرمایلي یې دي : زما د په هغه ذات سوگند وي چې زما نفس یې په بلاکيف لاس کې دی دغه قرآن کریم ډیر زړه‌یریدونکی دی دحافظ څخه د هغه اوبښ دتینښتې نه چې په رسی تړل شوی وي .

قرآن کریم د خدای پاک سپیڅلی کلام دی، او مسلمان مکلف دی چې دا حفظ کړي او د هغې کلې، جوړښتونه او معنی وپېژني. دا د لارښوونې او نیکی لاره ده، نو باید پاملرنه ورته وشي او په دوامداره توګه یې تلاوت وکړل شي او بیایي تکراروشي تر هغه چې دا په ذهن او زړه کې ثابت پاتې شي..

-د قرآن کریم د تلاوت او مطالعې لپاره هڅونه، او د هغه د نه لوستلو له امله د هېرېدو په وړاندې خبرداری.

که چیرې د قرآن کریم حفظ او بیایاتکرار ونشي، نو هیر به یې شي او بیرته تر لاسه کول به یې ستونزمن وي.

دا پدې معنی چې په حافظ باندې لازم دي چې هره ورځ باید یوه معلومه اندازه تلاوت وکړي چې لږ یې یوه سپاره او ډیر یې لس سپارې دی

رسول کریم صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي :عن عبد الله بن عمرو رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال : - لا يفقه من قرأ القرآن في أقل من ثلاث .

⁸⁴- أخرجه البخاري (5033)، ومسلم (791) -

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

ژباړه: چا چې له درې ورځو څخه په کم وخت کې ختم کړی نه پرې پوهېږي، يعنې له درې ورځو څخه په لږ وخت قرآن کریم مه ختم کوي.

- دهميشه والي سره، سره لږ عبادت د هغه زيات عبادت څخه چې هميشه والی په کې نه وي غوره دی. په دې حديث کې، حضرت عبدالله بن عمرو بن العاص، رضی الله عنهما، مورتې وايي چې هغه له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه پوښتنه وکړه، او وېيل: "ای د خدای رسول، زه بايد په څو ورځو کې قرآن کریم تلاوت کړم؟" يعنې، څومره وخت بايد قرآن کریم تلاوت کړم؟ رسول الله صلی الله عليه وسلم وفرمايل: "په يوه مياشت کې"، يعنې: ستاسو لپاره کمه موده يوه مياشت ده، هغه مه کموي. هغه وويل: "زه له دې څخه قوي یم"، يعنې: زه یی له دې څخه په کم وخت کې تلاوت کولای شم بيا يی له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه وغوښتل چې موده له يوې مياشتې څخه کمه کړي، "تر هغه چې ویی فرمايل: په اووکې يې تلاوت کړی"، يعنې: په اوو ورځو کې. ابن عمرو (رضی الله عنه) وويل: "زه له دې څخه قوي یم"، يعنې: زه له دې څخه په کم وخت کې لوستلی شم. نو هغه په وروستي ځل د هغه لپاره موده درې ورځو ته راټيټه کړه، او رسول الله صلی الله عليه وسلم وفرمايل: "څوک چې له دې څخه په کم وخت کې یی تلاوت کړي، چې دا له دريو ورځو څخه په کم وخت کې تلاوت دی، هغه به پرې پوه نشي اونه به يې په اړه فکر وکړي.

پدې مستمراو هميشه متابعت حفظ اوږد او په ذهن کې پاتې کېږي او بې لدې څخه د قرآن کریم حفظ ټيټېږي.

- په حديث کې په عبادت کې د اعتدال ټينگار.

- د قرآن د پوهېدو لپاره لږ تر لږه موده درې ورځې ده.

- د عبدالله بن عمرو رضی الله عنهما فضيلت، او په عبادت کې د سخت کوښښ کولو لپاره د هغه ليوالتيا.

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

لسمه قاعده: قرآن کریم په لفظ معنی او آیاتونو کې متشابه دی (ورته والي ته پاملرنه) .

الله جل جلاله فرمایلي دي : **اللَّهُ نَزَّلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابًا مُتَشَابِهًا مَثَانِيَ تَقْشَعِرُّ مِنْهُ جُلُودُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ ثُمَّ تَلِينُ جُلُودُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ إِلَى ذِكْرِ اللَّهِ ...**⁸⁵

ژباړه : الله تعالى ډیر غوره کلام نازل کړی دی داسې یو کتاب چې دهغه ټولې برخې یوه بلې ته ورته دي ، او مضامین په کې په وار وار تکرار شوي دي دهغه په اوریدو سره دهغو خلکو غوښه کیږي چې له خپل رب نه ویریدونکي دي ، او بیا دهغو جسم او دهغود زړه په نرمیدو سره د الله د ذکر خواته میلان کوي .⁸⁶

-په قرآن کریم کې تقریبا څه د پاسه شپږ زره آیاتونه شته .

هلته تقریبا څه د پاسه دوه زره آیاتونه دي چې د یوې خوا څخه متشابه دي ، دا ځینې وخت د مطابقت مرحلې ته رسي او کله د یوه حرف یا یوې کلیمې یاد دوو یا ډیرو کلیمو په واسطه اختلاف مومي .

نو پدې اساس باید د قرآن کریم قارئ متشابه آیاتونو ته زیاته پاملرنه وکړي او دلته زموږ مقصد لفظي تشابه ده ، نو دې ته د پاملرنې په صورت کې حفظ ډیر قوي کیږي او حافظ کولای شي چې په هغه کتابونو کې چې دغه قسم (ډول) آیاتونو ته ئې زیاته پاملرنه کړې ده د زیاتې مطالعې په مرسته ترلاسه کړي .

ځینې مشهور کتابونه چې دغه ډول آیاتونو ته ئې پاملرنه کړې ده په لاندې ډول دي :

۱-درة التنزيل وغرة التأويل فی بیان آیات المتشابهات وفي كتاب الله العزيز- للخطيب الاسكافي .

۲-اسرار التكرار في القرآن – لمحمود بن حمزه بن نصر الكرمانی .

اوداسې نور.

- سورة الزمر آيت ۲۳ - ۸۵
- تفهيم القرآن ج ۴ ص ۵۷۰ - ۸۶

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

یوولسمه قاعده: د حفظ لپاره د ژوند قیمتي وخت غنیمت وگڼه.

- کامیاب هغه څوک دی چې د حفظ د پاره یې د خپل ژوند طلائي (مهم) کلونه چې د (۲۳-۵) دي غنیمت وشمیري .

- پدې موده کې د انسان د حافظې قوه ډیره ښه وي بلکې د حفظ د پاره یوه طلائي موده حسابېږي ، ځکه چې د پنځو کلونو څخه وروکې نشي کولی چې څه حفظ کړي او همدارنگه د ۲۳ کلونو وروسته د حفظ قوه وروړو ضعیفه اود فهم (پوهې) قوه مخ په پورته والي شروع کوي .

- باید انسان د حفظ دغه طلائي کلونه د خپل توان په اندازه د قرآن کریم په حفظ کولو کې ولگوي .

ځکه چې په دغه عمر کې حفظ ډیر ښه او هیره (نسیان) ډیر لږ وي او ددې څخه وروسته بیا نسیان ډیر او حفظ په ډیره سختی او سستی سره کېږي .

نو پدې اساس رښتیا ده چې وائي :

د وړوکوالي حفظ د تېرې نښه د لویوالي حفظ د یخي نښه

باید چې د حفظ دغه طلائي وخت په نظر کې ونیسو او که زموږ په توان کې نه وي باید دخپلو زامنو او لورانود پاره یې په پام کې ونیسو.⁸⁷

دولسمه قاعده: له حسد څخه ځان ساتل:

د خپل حافظې اود د هغې د مقدار، یا د هغې د کثرت یا سرعت په اړه ډیرې خبرې مه کوئ؛ لکه څنگه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي، بد نظر حق دی، رسول الله صلی الله علیه وسلم په سنن الترمذي کې ویلي دي: "هغه څوک چې په ښکاره ډول قرآن لولي د هغه چا په څیر دی چې په ښکاره ډول صدقه ورکوي، او هغه څوک چې په پټه قرآن لولي د هغه چا په څیر دی چې په پټه صدقه ورکوي." زموږ رب، هغه برکتناک او لوړ دی، موږ ته یې خبر راکړی دی چې پټه صدقه غوره ده. نو قرآن کریم په آرامۍ سره حفظ کړئ او بشپړ یې کړئ. د دې لپاره چې تاسو حسد ونه کړئ، او د اخلاص تر لاسه کول هم اسانه شي.

- القواعد الذهبية لحفظ القرآن الكريم د شيخ عبد الرحمن عبد الخالق ليکنه - 87

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

دیارلسمه قاعده: د ذهن حضور:

-د زړه حضور او د اندېښنو څخه د ذهن خالي کول د قرآن کریم د حفظ کولو لپاره د اسانتیاوو له مهمو عواملو څخه دي. پدې کې د وتلو لپاره بېړه نه کول، یا د حلقې پای ته رسول، یا حفظ ته وخت ورکول شامل دي. په خپل آزاد ذهن او حاضر زړه سره د حفظ کولو لپاره ناست وی، او د هغه یوازینی اندېښنه دا وي چې په هغه څه تمرکز وکړي چې هغه حفظ کوي. کله چې هغه د لوستلو پرمهال حاضر ذهن وي، نو د هغه لپاره دا اسانه ده چې آیتونه په یاد ولري، او بیا یې بیرته تکرار کړي.

څوارلسمه قاعده: دوامداره تعقیب:

-قرآن کریم ډېر ژر له ذهن څخه تېښتي. په حقیقت کې، پیغمبر صلی الله علیه وسلم په صحیح مسلم کې رسول الله صلی الله علیه وسلم دغه حالت صراحتاً بیان کړی دی، له همدې امله، د قرآن کریم د حفظ لپاره دوامداره تعقیب او دوامداره پاملرنه اړینه ده.

پدې سره هغه څه چې ما غوښتل تر یوې اندازې پورې مې ولیکل الله تعالی دوکړې چې یو مسلمان ته مفید واقع شي،

* د قرآن کریم د حفظ کولو مهمې قاعدې *

خاتمه :

الحمد لله پدې وتوانيدم چې دغه يو خوتيت پرک پانې سره راټولې او گرانو دوستانوته يې د کتاب په ډول وړاندې کړم چې دغه څو مهم ټکي دادي :

۱- د قرآن کریم فضيلت .

۲- د حافظ اود هغه دوالدينو فضيلت.

۳- د قرآن کریم د تلاوت کوونکي فضيلت .

۴- د قرآن کریم دسورتونو فضيلت .

۵- د قرآن کریم د حفظ کولو لپاره مهمې قاعدې .

لکه څنگه چې قرآن کریم به د مسلمانانو لپاره شفاعت کوي، همدارنگه هغه څوک چې د قرآن کریم ساتنه کوي او عمل پرې کوي د قيامت په ورځ به د شفاعت مقام ولري، د قرآن کریم تلاوت کوونکی به جنت ته ننوځي.

د هغو فضيلتونو او برکتونو سربيره چې د قرآن کریم حافظ يې په دې نړۍ کې ترلاسه کوي، هغه به په آخرت کې د الله جل جلاله له لوري د لوی اجر مستحق هم وي.

گرانو دوستانو!

په پای کې؛ زموږ پر پېغمبر محمد صلی الله عليه وسلم اود هغه پر کورنۍ دې درود او سلام وي. لکه څنگه چې تاسو د ابراهيم کورنۍ لپاره دعا وکړه، او په محمد اود محمد کورنۍ ته مو برکت ورکړ؛ لکه څنگه چې تا په ټوله نړۍ کې د ابراهيم عليه السلام کورنۍ ته برکت ورکړی و. په حقيقت کې ته د ستاينې وړ اولوی يې.

په درنښت

* د قرآن كريم د حفظ كولو مهمي قاعدې *

دمصادر و او مراجعو فهرست

- قرآن كريم .

- ١- الأذكار،: المؤلف: أبوزكريا محيي الدين يحيى بن شرف النووي (ت ٦٧٦ هـ، تحقيق: عبد القادر الأرئووط [ت ١٤٢٥ هـ] الناشر: دار الفكر للطباعة والنشر والتوزيع، بيروت - لبنان طبعة جديدة منقحة، ١٤١٤ هـ - ١٩٩٤ م .
- ٢- بلوغ المرام الكتاب: بلوغ المرام من أدلة الأحكام المؤلف: أبو الفضل أحمد بن علي بن محمد بن أحمد بن حجر العسقلاني (ت ٨٥٢ هـ) المحقق: الدكتور ماهر ياسين الفحل الناشر: دار القبس للنشر والتوزيع، الرياض - المملكة العربية السعودية الطبعة: الأولى، ١٤٣٥ هـ - ٢٠١٤ .
- ٣- تفهيم القرآن
- ٤- ذخيرة الحفاظ الكتاب: ذخيرة الحفاظ (من الكامل لابن عدي) المؤلف: أبو الفضل محمد بن طاهر بن علي بن أحمد المقدسي الشيباني، المعروف بابن القيسراني (ت ٥٠٧ هـ) المحقق: د. عبد الرحمن الفريوائي الناشر: دار السلف - الرياض الطبعة: الأولى، ١٤١٦ هـ - ١٩٩٦ م .
- ٥- سنن ابن ماجه / المؤلف: ابن ماجه أبو عبد الله محمد بن يزيد القزويني، وماجة اسم أبيه يزيد (ت ٢٧٣ هـ) تحقيق: محمد فؤاد عبد الباقي [ت ١٣٨٨ هـ] الناشر: دار إحياء الكتب العربية - فيصل عيسى البابي الحلبي .

* د قرآن كريم د حفظ كولو مهمي قاعدي *

٦- سنن أبي داود / المؤلف: أبو داود سليمان بن الأشعث بن إسحاق بن بشير بن شداد بن عمرو الأزدی السجستاني (ت ٢٧٥ هـ) المحقق: محمد محي الدين عبد الحميد [ت ١٣٩٢ هـ] الناشر: المكتبة العصرية، صيدا - بيروت

٧- السنن الكبرى، المؤلف: أبو بكر أحمد بن الحسين بن علي البيهقي (ت ٤٥٨ هـ) / المحقق: محمد عبد القادر عطا / الناشر: دار الكتب العلمية، بيروت - لبنان لطبعة: الثالثة، ١٤٢٤ هـ - ٢٠٠٣ م.

٨-: سنن الترمذي / المؤلف: محمد بن عيسى بن سورة بن موسى بن الضحاك، الترمذي، أبو عيسى (ت ٢٧٩ هـ) / تحقيق وتعليق أحمد محمد شاكر (ج ١، ٢)، ومحمد فؤاد عبد الباقي (ج ٣)، وإبراهيم عطوة عوض المدرس في الأزهر الشريف (ج ٤، ٥)، الناشر: شركة مكتبة ومطبعة مصطفى البابي الحلبي - مصر، الطبعة: الثانية، ١٣٩٥ هـ - ١٩٧٥ م عدد الأجزاء: ٥، ٩-سنن النسائي الكتاب: سنن النسائي / مطبوع مع شرح السيوطي وحاشية السند صححها: جماعة، وقرئت على الشيخ: حسن محمد المسعود. الناشر: المكتبة التجارية الكبرى بالقاهرة الطبعة: الأولى، ١٣٤٨ هـ - ١٩٣٠ م حواشي النسخة الإلكترونية: علقها الشيخ أحمد بسيوني، جزاه الله خيرا.

تنبيه: ترقيم الكتب والأبواب والأحاديث ليس من المطبوعة المصرية. وإنما من عمل الشيخ عبد الفتاح أبي غدة لنشرته (ط مكتب المطبوعات الإسلامية - حلب، الطبعة: الثانية، ١٤٠٦ هـ - ١٩٨٦ م) متابعا: «مفتاح كنوز السنة» و«المعجم المفهرس لألفاظ الحديث النبوي» و«الفهرس التفصيلي لسنن النسائي» من كتاب تيسير المنفعة للأستاذ محمد فؤاد عبد الباقي عدد الأجزاء: ٨ ترقيم الكتاب موافق للمطبوع.

١٠- سنن الدارمي الكتاب: مسند الإمام الدارمي المؤلف: أبو محمد عبد الله بن عبد الرحمن الدارمي درسه وضبط نصوصه وحققها: الدكتور / مرزوق بن هياس آل مرزوق الزهراني الناشر: (بدون ناشر) (طبع على نفقة رجل الأعمال الشيخ جمعان بن حسن الزهراني) الطبعة: الأولى، ١٤٣٦ هـ - ٢٠١٥ م عدد الأجزاء: ٢ (متسلسلة الترقيم).

*** د قرآن كريم د حفظ كولو مهمي قاعدي ***

١١- سلسلة الأحاديث الصحيحة وشيء من فقهها وفوائدها/المؤلف: محمد ناصر الدين الألباني [ت ١٤٢٠ هـ]/ الناشر: مكتبة المعارف للنشر والتوزيع، الرياض /الطبعة: الأولى لمكتبة المعارف /عدد الأجزاء: ٧/ عام النشر ١٩٩٥ م .:

١٢- السنن الكبرى - للنسائي؛ أحمد بن علي بن شعيب بن علي بن سنان بن بحرن دينار، أبو عبد الرحمن النسائي / سنن النسائي الكبرى - ط. الرسالة الناشر/ مؤسسة الرسالة/عدد المجلدات ١٢ / تاريخ النشر 2001 – 1421.

١٣- شبكة الالوكة/يوه انترني رسنى ده جي تول دينى ، ثقافى اودعوتي كتابونه اومقالى خپروى .

١٤- شعب الإيمان /المؤلف: أبو بكر أحمد بن الحسين البيهقي (٣٨٤ - ٤٥٨ هـ) /المحقق: أبو هاجر محمد السعيد بن بسيوني زغلول / الناشر: دار الكتب العلمية، بيروت- لبنان
الطبعة: الأولى، ١٤٢١ هـ - ٢٠٠٠ م / عدد الأجزاء: ٩ (الأخير فهارس).

١٥- صحيح الترغيب وللألباني صحيحُ التَّزْهِيْبِ وَالْتَّزْهِيْبِ /المؤلف /محمد ناصر الدين الألباني الناشر / مكتبة المعارف للنشر والتوزيع، الرياض - المملكة العربية السعودية /الطبعة الأولى، 1421 هـ - 2000 م

١٦- صحيح الجامع الصغير وزياداته المؤلف: أبو عبد الرحمن محمد ناصر الدين، بن الحاج نوح بن نجاتي بن آدم، الأشقودري الألباني (ت ١٤٢٠ هـ) /الناشر: المكتب الإسلامي .

١٧- صحيح ابن حبان: المسند الصحيح على التقاسيم والأنواع من غير وجود قطع في سندها ولا ثبوت جرح في ناقلها/المؤلف: أبو حاتم محمد بن حبان بن أحمد التميمي البُستي (ت ٣٥٤ هـ) / المحقق: محمد علي سونمز، خالص آي دمير/ الناشر: دار ابن حزم - بيروت / الطبعة: الأولى، ١٤٣٣ هـ- ٢٠١٢ م.

/ مكتبة المعارف للنشر والتوزيع / الرياض ، السعودية .-١٨-صحيح الترمذي / محمد ناصر الدين الألباني رحمت الله عليه .

صحيح سنن أبي داودالمؤلف: الشيخ محمد ناصر الدين الألباني (ت ١٤٢٠ هـ-١٩

*** د قرآن كريم د حفظ كولو مهمي قاعدي ***

٢٠- صحيح مسلم المؤلف: أبو الحسين مسلم بن الحجاج القشيري النيسابوري (٢٠٦ - ٢٦١ هـ) المحقق: محمد فؤاد عبد الباقي الناشر: مطبعة عيسى البابي الحلبي وشركاه، القاهرة) ثم صورته دار إحياء التراث العربي ببيروت، وغيرها. (عام النشر: ١٣٧٤ هـ - ١٩٥٥ م. - صحيح

٢١- صحيح البخاري المؤلف: أبو عبد الله، محمد بن إسماعيل بن إبراهيم بن المغيرة ابن بردزبه البخاري الجعفي تحقيق: جماعة من العلماء الطبعة: السلطانية، بالمطبعة الكبرى الأميرية، ببولاق مصر، ١٣١١ هـ، بأمر السلطان عبد الحميد الثاني ثم صوّرها بعنايته: د. محمد زهير الناصر، وطبعها الطبعة الأولى ١٤٢٢ هـ لدى دار طوق النجاة - بيروت، مع إثراء الهوامش بترقيم الأحاديث لمحمد فؤاد عبد الباقي، والإحالة لبعض المراجع المهمة. -

٢٢- مجموع فتاوى ومقالات متنوعة المؤلف: عبد العزيز بن عبد الله بن عبد الرحمن بن باز جمع وإشراف: د. محمد بن سعد الشويعر الناشر: رئاسة إدارة البحوث العلمية والإفتاء بالمملكة العربية السعودية.

٢٣- مجموع الفتاوى المؤلف: شيخ الإسلام أحمد بن عبد الحليم بن تيمية جمع وترتيب: عبد الرحمن بن محمد بن محمد بن قاسم رحمه الله وساعده: ابنه محمد وفقه الله الناشر: مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف - المدينة المنورة - السعودية عام النشر: ١٤٢٥ هـ - ٢٠٠٤ م .

٢٤ - مختصر العلل للعلي الغفار، الحافظ الذهبي، الناشر: المكتب الإسلامي، بيروت، الطبعة الثانية - 1412 هـ تحقيق: اختصره وحققه وعلق عليه وخرج أحاديثه محمد ناصر الدين الألباني.

٢٥ - القواعد الذهبية لحفظ القرآن الكريم د شيخ عبد الرحمن عبد الخالق ليكنه

٢٦- المستدرك للحاكم المستدرك على الصحيحين الحاكم ، أبو عبد الله محمد بن عبد الله النيسابوري ، تحقيق : مصطفى عبد القادر عطا ، (بيروت : دار الكتب العلمية ، ط 1 ، 1411 هـ/ 1990 م) .

٢٧- مسند امام احمد ابن حنبل ، أحمد بن حنبل الشيباني، (مصر: مؤسسة قرطبة) .

٢٨- المعجم الكبير للطبراني ، المؤلف: سليمان بن أحمد بن أيوب بن مطير اللخمي الشامي، أبو القاسم الطبراني (ت ٣٦٠ هـ) المحقق: حمدي بن عبد المجيد السلفيدار الناشر: مكتبة ابن

*** د قرآن كريم د حفظ كولو مهمي قاعدي ***

تيمية - القاهرة الطبعة: الثانية عدد الأجزاء: ٢٥ ويشمل القطعة التي نشرها لاحقا المحقق
الشيخ حمدي السلفي من المجلد ١٣ (دار الصميعي - الرياض / الطبعة الأولى، ١٤١٥ هـ - ١٩٩٤
م).

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library